

20
26

Ahi Genç

AKADEMİ DÜŞÜNCE
KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

MAYIS 2026
SAYI 1

MAY 2026
VOLUME 1

ISSN

AHI-GENÇ JOURNAL: JOURNAL OF YOUTH AND AHI CULTURE

مجلة أخي الشاب والثقافة

- ASLI REYHAN GEDİK ◊ Örgün Eğitim İle Hafızlık Eğitiminin Birlikte Yürütülmesi |
ELİF NUR ÇELİKER ◊ Aristoteles'in Politikası'nda Kadın (Tarihsel Bağlam ve Eleştirel Bir Değerlendirme) |
NERMİN ÇELİKKOLLU ◊ Aile İçi Şiddet Sonrası Kadınların Hukuki ve Toplumsal Adalet Arayışı |
BEYZA ARSLAN ◊ Ortak Kader Coğrafyası: Asyafrika. Çizgisiz Defter |
ALİ KEMAL AÇIKBAŞ ◊ Babalar da Ağlar |
EYLÜL BEYZA ECEVİT ◊ Sayenin Ardındaki Hakikati Gör/ebil/mek |
HAVVA NUR SAPMAZ ◊ Anlamın Kıyısında |
RUKİYE ÇAKIR ◊ Esir |
MERVE NUR BOLAT ◊ Ebru Sanatı |

Ahi Genç

AKADEMİ DÜŞÜNCE KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

AHI-GENÇ JOURNAL: JOURNAL OF YOUTH AND AHI CULTURE

مجلة أخي الشاب والثقافة

AKADEMİ DÜŞÜNCE
KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

MAYIS 2026
SAYI 1

MAY 2026
VOLUME 1

ISSN

AHI-GENÇ JOURNAL: JOURNAL OF YOUTH AND AHI CULTURE

مجلة أحي الشباب والثقافة

Editörler

Aslı Reyhan GEDİK

KAEÜ İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencisi

Beyza ARSLAN

KAEÜ İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencisi

Hatice MERDAN

KAEÜ İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencisi

Dergi Yayın Kurulu

Prof. Dr. Mehmet Murat KARAKAYA

KAEÜ İlahiyat Fakültesi

Arş. Gör. Cevher Muhammed DAYI

KAEÜ İlahiyat Fakültesi

Arş. Gör. Kayra YÜKSEL

KAEÜ İlahiyat Fakültesi

Sanat Yönetmeni

İbrahim SERTKAYA

İletişim

Adres: Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi Bağbaşı Yerleşkesi,
40100 Kırşehir

E-Posta:

Tel: [0386] 280 41 75

Dizgi & Tasarım

GRIFFIN [0312] 419 16 19

İÇİNDEKİLER

Editörlerden | 5

ASLI REYHAN GEDİK

Örgün Eğitim İle Hafızlık Eğitiminin Birlikte Yürütülmesi | 7 - 12

ELİF NUR ÇELİKER

Aristoteles'in Politikası'nda Kadın (Tarihsel Bağlam ve Eleştirel Bir Değerlendirme) |13 - 19

NERMİN ÇELİKKOLLU

Aile İçi Şiddet Sonrası Kadınların Hukuki ve Toplumsal Adalet Arayışı | 20 - 52

BEYZA ARSLAN

Ortak Kader Coğrafyası: Asyafrika. Çizgisiz Defter | 53 - 57

ALİ KEMAL AÇIKBAŞ

Babalar da Ağlar | 58 - 62

EYLÜL BEYZA ECEVİT

Sayenin Ardındaki Hakikati Gör/ebil/mek | 63 - 65

HAVVA NUR SAPMAZ

Anlamın Kıyısında | 66 - 67

RUKİYE ÇAKIR

Esir | 68

MERVE NUR BOLAT

Ebru Sanatı | 69

Ahi-Genç Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi Yayın İlkeleri | 71

Ahi-Genç Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi Yazım Kuralları | 72

EDİTÖRLERDEN

Kıymetli Okurlar,

Fakültemiz bünyesinde Hocalarımızın destekleriyle öğrenci dergisi olan Ahi-Genç Akademik Düşünce, Kültür ve Sanat Dergisi'nin ilk sayısını siz okurlar ile buluşturmanın sevincini yaşamaktayız. Ahi-Genç Akademik Düşünce, Kültür ve Sanat Dergisi'nde lisans ve lisansüstü öğrencilerinin başta Türkçe olmak üzere İngilizce, Arapça ve diğer dillerde makale, kitap tanıtımı, deneme, kültür ve sanat alanlarında kaleme aldıkları yazılar yayımlanmaktadır. Böylece öğrenci arkadaşlarımız bir taraftan akademik hayata hazırlanırken diğer taraftan genç kalemlere İslami ilimlerin yanı sıra kültür ve sanat alanlarında fikirlerini ifade edebilecekleri bir ortam sunulmaktadır.

Dergimizin ilk sayısı; üç makale, bir kitap değerlendirmesi, bir kitap tanıtımı, bir deneme, iki şiir ve bir ebru sanatından oluşmaktadır. Derginin ilk yazısında Aslı Reyhan Gedik, "Örgün Eğitim ile Hafızlık Eğitiminin Birlikte Yürütülmesi" konulu makalesi ile Diyanet İşleri Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın iş birliğiyle yürütülen modeli anlatmaktadır. Bu model, öğrencilerin okul hayatından kopmadan hafızlık yapmalarını ve akademik başarılarını sürdürmelerini amaçlamaktadır.

Elif Nur Çeliker; "Aristoteles'in *Politikası*'nda Kadın" konulu makalesinde Aristoteles'in kadınlara ilişkin görüşlerinde kendi döneminin sosyo-tarihsel koşulları tarafından nasıl şekillendiğini incelemekte; onun siyaset felsefesinde kadına atfettiği konumu analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Nermin Çelikkollu; "Aile İçi Şiddet Sonrası Kadınların Hukuki ve Toplumsal Adalet Arayışı" konulu makalesinde kadına yönelik şiddetin yalnızca bireysel ya da fiziksel bir sorun olmadığını; psikolojik, kültürel, ekonomik ve hukuksal boyutları olan yapısal bir sorun olduğunu ortaya koymaktır. Ayrıca kadınların bu süreci nasıl deneyimlediğini açıklamakta ve çözüm için bütüncül politikaların gerekliliğini vurgulamaktadır.

Dergimizin ilk sayısına kitap değerlendirmesi ile katkı sağlayan Beyza Arslan, yazısında Akif Emre tarafından kaleme alınan *Çizgisiz Defter* adlı kitabı konu edinmektedir. Akif Emre'nin Asyafrika coğrafyalarındaki Müslüman toplumların tarihsel serüvenini, sömürgeciliğe maruz kalmalarını ve modern dünyada Müslüman kimliğini koruma mücadelelerini derinlemesine incelemektedir. Bu kapsamda İslam coğrafyalarının birbirinden kopuk ülkeler olmadığını ortak bir tarihi geçmişe, ortak dertlere ve geleceğe dair imkanlarımızın olduğunu bizlerle paylaşmaktadır.

Dergimizin ilk sayısına kitap tanıtımı ile katkı sağlayan Ali Kemal Açıkbaş; yazısında Prof. Dr. Nail Karagöz tarafından kaleme alınan *Babalar da Ağlar* adlı kitabı konu edinmektedir. Kitapta yer alan konunun bireysel bir kaybın ötesine geçerek yaşam, ölüm ve insan olma hâline dair derin bir farkındalık sunan nitelikli bir tanıklık olduğuna vurgu yapmaktadır. Kitabın yazarı, yaşadığı büyük acıyı yalın ve içten bir anlatımla anlamlı bir düşünsel zemine taşımakta; okuru hem duygusal hem de varoluşsal bir yüzleşmeye davet etmektedir.

Eylül Beyza Ecevit; dergimizin ilk sayısına deneme yazısı ile katkı sunmaktadır. Ecevit, "Sayenin Ardındaki Hakikati Gör/ebil/mek" başlığıyla kaleme aldığı çalışmasında insanın sadece bakmakla yetinmemesini, olayların ve hayatın arkasındaki gerçek anlamı (hakikati) görmesinin gerektiğini okuyucuya sunmaktadır.

Dergimizin ilk sayısına Havva Nur Sapmaz, "Anlamın Kıyısında" şiiri ve Rukiye Çakar "Esir" şiiri ile katkıda bulunmaktadır.

Dergimizin ilk sayısına Merve Nur Bolat, Ebru çalışması ile katkıda bulunmaktadır.

Dergimize kıymetli yazıları ile katkı sunan öğrenci arkadaşlarımıza, güzel bir yayın hazırlayabilmemiz adına desteklerini ve tecrübelerini hiçbir zaman esirgemeyen ve her aşamada yanımızda olan Prof. Dr. Mehmet Murat Karakaya Hocamıza, yazıların değerlendirilmesi aşamasında görüş ve yönlendirmeleriyle bize destek olan Arş. Gör. Hatice Kuyucular ve Arş. Gör. Esra Bayraktutar ve yardımlarını esirgemeyen tüm hocalarımıza teşekkürlerimizi arz ederiz. Ahi-Genç dergisinin sosyal bilimler alanına önemli katkılar sunmasını, ilim dünyasına yeni ufuklar açmasını temenni eder, bir sonraki sayısında değerli katkılarınızı bekleriz.

Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Örgün Eğitim İle Hafızlık Eğitiminin Birlikte Yürütülmesi *The Simultaneous Implementation of Formal Education and Qur'an Memorization (Hifz) Training*

ASLI REYHAN GEDİK

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencisi

Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Divinity, Undergraduate Student

Kırşehir, Türkiye

Türü: Makale

ORCID 0009-0002-7192-9514

gedikreyhan68@gmail.com

Geliş Tarihi: 8 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de örgün eğitim ile birlikte yürütülen hafızlık eğitim modelini incelemektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle yürütülen bu model, öğrencilerin okul hayatından kopmadan hafızlık yapmalarını ve akademik başarılarını sürdürmelerini hedeflemektedir. Modelin başarısı için planlı ders programı, rehberlik ve psikolojik destek, aile-okul iş birliği ve öğrenci merkezli yaklaşımın önemi vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, örgün eğitimle birlikte hafızlık uygulaması, öğrencilerin akademik ve manevi gelişimini bütüncül bir biçimde destekleyen Türkiye’ye özgü bir eğitim modeli olarak değerlendirilmektedir.

Abstract

This study examines the model of Hifz (Qur’an memorization) education implemented concurrently with formal education in Türkiye. Carried out through the cooperation of the Presidency of Religious Affairs and the Ministry of National Education, this model aims to enable students to memorize the Qur’an without interrupting their formal schooling while maintaining their academic performance. For the successful implementation of the model, the importance of a well-planned course schedule, guidance and psychological support, family-school cooperation, and a student-centered approach is emphasized. As a result, the practice of conducting Hifz education alongside formal schooling is evaluated as a distinctive educational model in Türkiye that supports students’ academic and spiritual development in a holistic manner.

Giriş

Eğitim, bireyin hem akademik hem de manevi yönünü geliştirmeyi amaçlayan çok boyutlu bir süreçtir. Türkiye’de din eğitimi alanında geliştirilen önemli modellerden biri, örgün eğitim ile hafızlık eğitiminin birlikte yürütülmesidir. “Kur’an öğretimi Müslümanların yerine getirmeleri gereken hem bireysel hem de toplumsal bir sorumluluktur.” (Güneş, 2020 s.265). Bu nedenle uygulanan bu model, öğrencilerin okul hayatlarına devam ederken aynı zamanda Kur’an-ı Kerim’i ezberleyerek hafızlık yapmalarını mümkün kılmaktadır.

Hafızlık eğitimi üzerindeki sınırlamaların kaldırılmasıyla birlikte bu alana yönelen öğrenci kitlesinde belirgin bir çeşitlilik görülmeye başlanmıştır. Günümüzde artık sadece belirli yaş grupları değil, ilkokuldan üniversite düzeyine kadar farklı eğitim kademelerindeki öğrenciler hafızlık yapabilmektedir. Bu değişim, daha nitelikli hafızlar yetiştirmek amacıyla yeni yöntem ve projelerin geliştirilmesini de beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda Diyanet İşleri Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan “Okul-Kur’an kursu işbirliğine dayalı örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi protokolü”, örgün eğitim süreciyle hafızlık eğitimi eş zamanlı ve planlı biçimde yürütmeyi hedefleyen önemli uygulamalardan biri olarak öne çıkmaktadır. (MEB ve DİP, 2019). Böylece öğrencilerin eğitim hayatından kopmadan hafızlıklarını tamamlamaları hedeflenmiştir.

1. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Modelinin Ortaya Çıkışı

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan “Okul-Kur’an Kursu İşbirliğine Dayalı Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Protokolü”, 2014 yılında Ankara’da Medine İmam Hatip Ortaokulunda başlatılmış; kısa süre içerisinde uygulamaya geçirilmiş ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılından itibaren ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır (Aybey, 2020).

Türkiye’de hafızlık eğitimi geleneksel olarak Kur’an kurslarında yürütülmüş, bu süreçte hafızlık yapmak isteyen öğrenciler çoğu zaman örgün eğitimlerine ara vermek durumunda kalmışlardır. Bu durum, öğrencilerin akademik gelişimlerinin kesintiye uğramasına ve okul ortamından uzaklaşmalarına neden olabilmektedir. Söz konusu proje, bu soruna çözüm

üretmek amacıyla geliştirilmiştir. Nitekim örgün eğitimle birlikte hafızlık projesinin; öğrencilerin gelişim dönemleri ve yaş özellikleri dikkate alınarak planlandığı, onların okul hayatından kopmadan ve eğitim ortamıyla uyum içinde hafızlık yapmalarını amaçladığı ifade edilmektedir. Ayrıca modelin, öğrencilerin akademik başarılarını desteklemeyi ve okulda edindikleri bilgileri uygulama imkânı bulabilecekleri bir zemin oluşturmayı hedeflediği belirtilmektedir (MEB ve DİB, 2019).

Bu çerçevede uygulanan model sayesinde öğrenciler, belirli bir plan ve program doğrultusunda hem okul derslerini almakta hem de hafızlık çalışmalarını sürdürmektedir. Eğitim süreci tamamen kesintiye uğramadığı için öğrenciler akademik sistemin içinde kalmaya devam etmekte; aynı zamanda sosyal çevreleriyle bağlarını koruyarak çok yönlü gelişimlerini sürdürmektedirler. Bu yönüyle proje, dinî eğitim ile örgün eğitimi bütüncül bir anlayışla bir araya getiren bir uygulama niteliği taşımaktadır.

2. Eğitimsel ve Bilişsel Boyut

Hafızlık eğitimi yoğun tekrar, dikkat ve disiplin gerektiren bir süreçtir. “Hafızlık eğitimi öncesinde geçirilen ve bilişsel gelişimi etkileyen süreçleri tanımak, farklı yönleriyle analiz etmek, hafızlık eğitiminin bilişsel temellerini anlama ve yapılandırma açısından önemlidir.” (Osmanoğlu, 2022 s.2067). Araştırmalar, düzenli ezber çalışmalarının öğrencilerin hafıza gelişimine ve dikkat becerilerine katkı sağlayabildiğini göstermektedir (Yılmaz, 2017). Bu süreçte öğrenciler planlı çalışma alışkanlığı kazanmakta ve sabır geliştirmektedir.

Bununla birlikte hafızlık süreci oldukça yoğun bir emek gerektirir. Akademik derslerle birlikte yürütülen yoğun eğitim süreçlerinde öğrencilerin zaman yönetimi becerileri büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin yetersiz olması durumunda stres düzeylerinin artabildiği ve akademik süreçleri yönetmede güçlük yaşayabildikleri belirtilmektedir (Yıldız, 2018). Bu nedenle öğretmen, veli ve idarecilerin iş birliği içinde hareket etmesi gerekmektedir.

3. Sosyal ve Psikolojik Boyut

Ergenlik dönemindeki öğrenciler için sosyal çevre ve akran ilişkileri büyük önem taşımaktadır; zira bu dönemde bireyler hem kişisel

kimlik gelişimi hem de sosyal beceriler açısından okul çevresi ve arkadaşlarıyla etkileşim içindedirler. Araştırmalar, örgün eğitimle birlikte hafızlık eğitiminin okul ortamında yürütülmesinin, öğrencilerin sosyal gelişimlerine olumlu katkı sağladığını ve akranlarıyla bağlarını sürdürmelerine fırsat verdiğini göstermektedir (Güneş, 2020).

Bununla birlikte hafızlık eğitime eşlik eden yoğun ders ve ezber programının öğrencide stres ve baskı oluşturabileceği, bireysel farklılıkların gözetilmesinin ve rehberlik hizmetlerinin aktif olarak sunulmasının önem arz ettiği belirtilmektedir; çünkü psikolojik destek, öğrencilerin duygusal durumlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir (Bakaç ve Ulu, 2023). Bu bağlamda, dengeli bir program uygulandığında öğrencilerin hem akademik hem de manevi yönlerden daha sağlıklı gelişim gösterebildikleri vurgulanmaktadır (Güneş, 2020).

Değerlendirme ve Sonuç

Örgün eğitim ile hafızlık eğitiminin birlikte yürütülmesi, Türkiye’de din eğitimi alanında geliştirilen ve kurumsal iş birliğiyle uygulamaya konulan özgün bir model olarak değerlendirilmektedir (Aybey, 2020; Korkmaz, 2017). Millî Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı iş birliğiyle geliştirilen bu uygulama, öğrencilerin çift yönlü gelişimini hedeflemektedir.

Modelin başarılı olabilmesi için birkaç temel unsur ön plana çıkmaktadır. Öncelikle planlı ve dengeli bir ders programı oluşturulması, öğrencilerin hem örgün eğitim hem de hafızlık çalışmalarını uyum içinde sürdürebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır (Aybey, 2020). Bunun yanında, rehberlik ve psikolojik destek hizmetlerinin aktif şekilde sunulması, öğrencilerin akademik süreçlerde karşılaşılabilecekleri stres ve zorluklarla başa çıkmalarına katkı sağlamaktadır (Yeşilyaprak, 2012). Ayrıca aile-okul iş birliğinin sağlanması, öğrencinin sosyal ve duygusal gelişimini destekleyen bir ortam yaratmakta, öğrencinin motivasyon ve disiplin kazanmasını kolaylaştırmaktadır (Gündüz, 2019). Tüm bu unsurların merkezine öğrenciyi koyan bir yaklaşım benimsenmesi, eğitim sürecinin bireysel farklılıkları gözeterek yürütülmesini sağlamaktadır. Bu nedenle planlı programlama, rehberlik desteği, aile katılımı ve öğrenci merkezli yaklaşım, örgün eğitimle bir-

likte hafızlık modelinin başarısını belirleyen temel faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, örgün eğitimle birlikte hafızlık uygulaması mevzuatlar çerçevesinde doğru bir şekilde uygulandığında öğrencilerin hem akademik başarılarını sürdürmelerine hem de hafızlıklarını tamamlamalarına imkân tanımaktadır. Sürekli değerlendirme ve bilimsel araştırmalarla desteklenmesi, modelin daha sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aybey, S. (2020). “Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesine İlişkin Paydaş Görüşleri”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18 (2020), 45-72.
- Bakaç, Z., ve Ulu, M. “Hafızlık Eğitiminin Bireyin Duygu Durumuna Etkisi”. *Erciyes Akademi* 37 (2023), 1703-1724. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1351183>.
- Gündüz, M. “Ergenlik Döneminde Din Eğitimi ve Psikososyal Gelişim İlişkisi”. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 46 (2019), 123-148.
- Güneş, A. “Hafızlık Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal ve Özgüven Gelişimlerine Etkisi-Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Yapan İHO Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 53 (2020). 263-286. <https://doi.org/10.29288/ilted.699576>. https://dogm.meb.gov.tr/Hafizlik/UsulEsas/MEB_DIB_Protokol.pdf.
- Millî Eğitim Bakanlığı & Diyanet İşleri Başkanlığı. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi İş Birliği Protokolü. 2014.
- Millî Eğitim Bakanlığı. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973.
- Osmanoğlu, C. Hafızlık Eğitiminde Bilişsel Hazırbulunmuşluk. *Erciyes Akademi* 36 (2022), 2065-2085.
- Yeşilyaprak, B. (2012). Eğitimde rehberlik hizmetlerinin önemi ve işlevleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 1-12.
- Yıldız, K. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin zaman yönetimi ve stres algılarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 80-99. <https://doi.org/10.19126/suje.413286>.

KIRSEHİR
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

AKADEMİ DÜŞÜNCE
KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ
MAYIS 2026 | MAY 2026 | ISSN
SAYI 1 | VOLUME 1

Yılmaz, H. “Hafızlık Eğitimi ve Bilişsel Gelişim İlişkisi.” *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 25 (2017), 45-68.

Aristoteles'in *Politika*'sında Kadın (Tarihsel Bağlam ve Eleştirel Bir Değerlendirme)

Woman in Aristotle's Politics (A Historical Context and a Critical Evaluation)

ELİF NUR ÇELİKER

ASBÜ İslami Araştırmalar Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi. Kırşehir Türkiye

ASBÜ Institute of Islamic Studies, Master's Student. Kırşehir, Türkiye

Türü: Makale

ORCID 0009-0009-4659-5920

elifturgut518@gmail.com

Geliş Tarihi: 15 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

Özet

Aristoteles'in *Politika* adlı eserinin yakından incelenmesi, onun kadınlara ilişkin görüşlerinin özellikle dikkat çekici olduğunu ortaya koymaktadır. Aristoteles'in sıklıkla çağının ilerisinde bir filozof olarak tasvir edildiği düşünüldüğünde, kadınlar konusunda neden daha eşitlikçi bir tutum geliştirmediği sorusu doğal olarak gündeme gelmektedir. Bu mesele yalnızca Aristoteles'e odaklanarak açıklanamaz; aksine, Antik Yunan'ın daha geniş siyasal ve toplumsal yapısı içinde ve daha genel olarak farklı medeniyetlerde kadınlara ilişkin hâkim tasavvurlar çerçevesinde konumlandırılmalıdır. Nitekim kadın hakları, feminenlik ve toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konular, insanlık tarihinin geç evrelerinde sürekli bir düşünsel ve siyasal tartışma alanı hâline gelmiştir. Bu bağlamda çalışma, Aristoteles'in kadınlara ilişkin görüşlerinin kendi döneminin sosyo-tarihsel koşulları tarafından nasıl şekillendirildiğini incelemeyi ve onun siyaset felsefesinde kadına atfettiği konumu analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Abstract

A close examination of Aristotle's *Politics* reveals that his views on women are particularly noteworthy. Given that Aristotle is frequently portrayed as a philosopher ahead of his time, the question naturally arises as to why he did not articulate a more egalitarian position concerning women. This issue cannot be understood solely by focusing on Aristotle himself; rather, it must be situated within the broader political and social structures of Ancient Greece and, more generally, within prevailing conceptions of women across different civilizations. Indeed, matters such as women's rights, femininity, and gender equality entered sustained intellectual and political debate only in relatively late phases of human

history. Against this backdrop, the present study seeks to examine how Aristotle's views on women were shaped by the socio-historical conditions of his era and to analyze the position he assigns to women within his political philosophy.

Giriş

Aristoteles, MÖ 4. yüzyılda yaşamış özellikle Atina başta olmak üzere Antik Yunan şehir devletlerinde hüküm süren siyasi sistemleri incelemiş önemli bir filozoftur. Bu dönemde Antik Yunan'daki polis/şehir devlet yapısında, vatandaşlık haklarının yalnızca özgür erkeklerle tanındığı, kadınları ise toplumsal ve siyasal alanın dışında bıraktığı görülmektedir. Buradan hareketle Aristoteles'in siyaset felsefesine dair görüşlerinin, içinde bulunduğu toplumun yapısından büyük ölçüde etkilendiği söylenebilir. Bu konuda Aristoteles eserlerinde konuyla ilgili farklı görüşler ortaya koyar.

Aristoteles'in *Politika* eserinde ortaya koyduğu kadın anlayışı, onun toplumsal cinsiyet rolünden beklediği düşüncelerini anlamak açısından büyük önem taşır. Ona göre kadınlar doğaları gereği erkeklerden -bedensel açıdan- daha zayıf, eksik ve akıl yürütme kapasiteleri sınırlı varlıklardır. Aristoteles, erkekleri yönetici, kadınları ise yönetilmeye uygun bireyler olarak görmekte, bu bakış açısı, onun siyaset teorisinde kadını kamusal alanın dışında konumlandırmasına neden olmaktadır. Modern siyaset felsefesi ve günümüz değer yargıları açısından değerlendirildiğinde, Aristoteles'in kadına dair yaklaşımı -kadını yurttaş statüsüne almaması, siyasal haklardan yoksun bırakması ve kamusal yönetim süreçlerinin dışında tutması- felsefi ve etik açılarından eleştiriye açık bir duruş sergilemektedir. Konuya yalnızca *Politika* eseri üzerinden değil, başka bir eseri üzerinden de açıklık getirmek gerekirse Aristoteles'in *Metafizik* adlı yapıtında kadın-erkek ilişkisine dair yaklaşımlarının, *Politika*'da ortaya koyduğundan yer yer farklı bir çerçeve çizdiği görülmektedir. Burada Aristoteles, erkek ve kadın arasında özsel bir fark bulunmadığını ileri sürer. Erkek ile dişi arasındaki ayrımın bir karşıtlık ilişkisi olduğunu kabul etmekle birlikte, bu farkın türsel bir ayrım teşkil etmediğini vurgular. Aynı metinde, erkeklik ve dişilik, bedenin farklı hallerinden ibaret sayılır; her iki cinsiyetin de aynı meniden kaynaklandığı ve yalnızca fizyolojik açıdan farklılaştığı ifade edilir. Bu bağlamda Aristoteles,

kadın ve erkeği doğada farklı işlevleri üstlenen ama öz bakımından aynı düzlemde yer alan varlıklar olarak görmektedir. Bu yaklaşım, onun felsefi sistematiğinde cinsiyet farkının doğal bir çeşitlilik olarak yorumlandığını ve değer hiyerarşisine indirgenmediğini gösterir.¹

Görüldüğü üzere Aristoteles'in *Politika*'da kadınlara dair ortaya koyduğu düşünceler, *Metafizik*'teki özsel eşitlik anlayışıyla çelişen bir görünüm arz eder. Aristoteles, *Politika*'da kadın ile erkek arasındaki ilişkiyi yalnızca biyolojik bir zorunlulukla değil, aynı zamanda toplumsal düzenin gerektirdiği iş bölümüyle temellendirir. Ona göre, kadın ile erkeğin birlikteliği yalnızca soyun sürdürülmesine hizmet etmez; aynı zamanda toplumsal düzenin ve güvenliğin temini açısından da zorunlu bir yapısal işlev görür. Ancak bu ilişki, sadece cinsiyet farkına değil, aynı zamanda akıl ve fiziksel güç temelinde de şekillenir. Buradan hareketle Aristoteles'in *Metafizik*'te cinsiyetleri öz bakımından eşit görmesine rağmen, *Politika*'da toplumsal işleyişi koruma kaygısıyla kadını ikincil bir konuma yerleştirdiği sonucuna varmak mümkündür.

Bu çalışmada, Aristoteles'in kadın konusundaki görüşlerinin dōnemselsel koşullar içinde nasıl şekillendiğini ele almak amacıyla Aristoteles'in *Politika*'da kadınlara ilişkin dikkat çeken bazı pasajlar analiz edilerek onun bu konudaki düşüncelerine dair genel bir çerçeve sunulacaktır.

1. Aristoteles'in *Politika*'sında Kadın

Aristoteles, *Politika*'da yöneten ile yönetilen arasındaki ilişkiyi açıklarken, bu bağı doğaya içkin bir düzenin yansıması olarak görür; tıpkı erkek ile kadın arasındaki ilişki gibi bu hiyerarşinin de doğal ve zorunlu olduğunu öne sürer. Ona göre erkek ile kadın arasındaki bir arada olma, yalnızca biyolojik bir gereklilik değil, aynı zamanda ortak güvenliğin sağlanması açısından da zorunlu bir birlikteliktir. Ancak bu ilişki, sadece cinsiyet farkına değil, aynı zamanda akıl ve fiziksel güç temelinde de şekillenir. Bu noktada Aristoteles'in kölelik üzerine geliştirdiği düşünceler, kadınlara ilişkin bakış açısını anlamada aydınlatıcı olabilir. Ona göre:

¹ Detay için bk. Abdullah Çağlı, *Batı Felsefesinde Kadının Yeri*, (Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014).

Gereken şeyleri zekâsıyla önceden görebilen bir kimse, doğaca yönetici ve efendidir; oysa beden gücüyle bunları yapabilen bir kimse doğaca köledir, yönetilenlerden biridir. Bundan ötürü, efendiyle köleyi birleştiren ortak bir çıkar vardır.²

Burada Aristoteles, yöneticilik ve kölelik durumlarını yalnızca toplumsal bir düzenin sonucu olarak değil, doğanın yasası olarak görmektedir. Yani bir bireyin yönetici mi yoksa yönetilen mi olacağını belirleyen şey, onun doğuştan sahip olduğu zihinsel kapasite ve fiziksel yeterlilikleridir.³

Ancak Aristoteles, kadınları doğrudan kölelerle eş tutmaz. *Politika*'nın devamında şu ifadeye yer verir:

Erkeğin kadından üstün bir zekâsı olduğu kendiliğinden belli sayılmaktadır, fakat bu böyledir diye köle ile kadın özdeşleştirilemezler.⁴

Burada Aristoteles'in kadınlara ilişkin düşüncelerinde, onları tüümüyle edilgen ya da akıldan yoksun varlıklar olarak değil, sınırlı da olsa ruhsal yetilere sahip bireyler olarak tanımladığı görülür. Kadınlar, onun düşüncesinde kölelerle aynı düzlemde yer almaz. Aksine, Aristoteles kadınların da ruhun akledici yönüne sahip olduklarını belirtir; ancak bu aklın işleyişinde bir eksiklik olduğunu ileri sürer.⁵ Bu düşünce, onun ruh teorisiyle tutarlıdır:

Ruhun düşünme yetisi kölede hiç yoktur; kadında vardır ama işlemez, çocukta ise henüz gelişmemiştir. Onun için ahlâk erdemleri bakımından da aynı koşulların geçerli olduğunu kabul etmemiz gerekir.⁶

² Aristoteles, *Politika*, çev. Mete Tunçay, (İstanbul: Remzi Kitapevi, 1975), 8.

³ Bk. Akıl-doğa arasındaki ilişkide öne çıkan anlayış, doğanın kontrol edilmesi ve akıl aracılığıyla tahakküm altına alınmasıdır. Bu anlayışın öznesi de yani akıl, erkek ile özdeşleştirilir. Öznenin karşısında yer alan doğa da nesnelleştirilir. Batı'da bu algısının temellerini atan Platon ve Aristoteles'in felsefesi; akılı doğaya üstün olarak tanımlar. Neslihan Özgenç, Erdoğan vd. "Kadın ve Doğa İlişkisi Bağlamında Ekofeminizmin Sanata Yansımaları", *Sanat Dergisi* 36 (2020). 36. 33-50.

⁴ Aristoteles, *Politika*, 8.

⁵ Mustafa Kaya, "Aristoteles'in Ruh Anlayışı", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 18 (2014), 91-98

⁶ Aristoteles, *Politika*, 28.

Bu pasaj, Aristoteles'in kadına dair görüşlerini anlamada önemli bir bağlam sunar. Zira o, kadını tümüyle pasif veya değersiz bir varlık olarak değil, doğasının gereğiyle sınırlı ama yine de ahlaki eğitim ve yönlendirmeye açık bir birey olarak değerlendirir. Kadının ahlaki erdemlere sahip olabileceği fikri, onun birey olma potansiyelini yadsımayan bir bakış açısı içerir. Nitekim Aristoteles, kadınların toplumdaki sayı bakımından önemine de dikkat çeker. Toplumun yarısını oluşturan kadınların siyasal yapının devamlılığı açısından eğitimlerinin gerekliliğini vurgular. Bu, onun kadınları kamusal hayatın dışında bırakırken dahi onların toplumsal sistem içindeki etkisini inkâr etmediğini gösterir:

Bu demektir ki, çocukların ve kadınların da -en azından onların iyiliğinin devletin iyiliğine bir etkisi olacağı düşünüldüğünde- devletin anayasası göz önünde tutularak eğitilmesi gerekir Gerçekten de böyle bir etki vardır. Çünkü kadınlar, ergin özgür bireylerin yarısını meydana getirir. Çocuklar da geleceğin yurttaşları olacak ve siyasal yaşama katılacaklardır.⁷

Bu yaklaşım, Aristoteles'in kadınların siyasal ve toplumsal düzen üzerindeki dolaylı etkisini kabul ettiğini ve bu nedenle onların eğitiminin önemini kavradığını göstermektedir.⁸ Dolayısıyla Aristoteles, kadını kamusal alanın dışında konumlandırırsa da devletin sürekliliği ve yurttaşlık erdemlerinin aktarımı açısından vazgeçilmez bir unsur olarak değerlendirir. Bu durum, onun kadınlara yönelik bakışında sadece bir dışlama değil, aynı zamanda belirli bir stratejik değer atfetme eğilimi bulunduğunu gösterir.

Bu bağlamda, Aristoteles'in kadınların eğitilmesini savunması onların bireysel gelişimi ya da siyasal haklara sahip olmalarıyla ilgili değildir. Kadının eğitimi, daha çok erkek yurttaşla olan ilişkisi, aile içindeki rolü ve çocuk yetiştirme sorumluluğu çerçevesinde önem kazanır. Kadınların nitelikli bir eğitim alması, yalnızca bireysel gelişimleri için değil, aynı zamanda geleceğin yurttaşlarını yetiştirebilmeleri ve toplumsal düzenin sürdürülebilirliğine etkin biçimde katkı sunmaları açısından da temel

⁷ Aristoteles, *Politika*, 29.

⁸ Bk. Aristoteles, kadını çoğunlukla ideal toplum düzeninin inşasında aile ve sosyal hayatın selameti için yurttaşlara uygun rolleri tartışırken ele alır. Abdullah Çağıl, "Aristoteles Felsefesinde Biyolojik ve Toplumsal Cinsiyet Anlayışı", *Ağrı İslami İlimler Dergisi (AGİİD)* 10 (2022), 62-68.

bir gerekliliktir. Bu yaklaşım, Aristoteles'in "iyi yurttaş" idealini kadına doğrudan değil, ancak dolaylı yollarla uygun gördüğünü gösterir. Kadınlar, siyasal yaşama doğrudan değil; çocukları, eşleri ve toplumsal ahlak düzeni üzerinden dolaylı biçimde katkı sunabilecek bireyler olarak görülür. Aristoteles'in siyaset anlayışı; yasa koyma, tartışma ve yönetme gibi rasyonel faaliyetlere dayanır. Bu yönüyle kadın, siyasal süreçlerde etkin bir özne olmaktan ziyade, edilgin ve destekleyici bir unsur konumundadır. Ancak yine de kadınların eğitimi siyasal yapının kalitesini etkileyeceği düşüncesiyle önemsenir.

Aristoteles kadınları toplumsal bütünlük içerisinde önemli bir konuma yerleştirir; ancak bu konum, erkeklerle eşit düzeyde bir yurttaşlık statüsüne sahip değildir. Kadınlar toplumun yarısını oluşturdukları için eğitilmelidir. Fakat bu eğitim, onların bireysel özgürlüklerini ya da siyasal katılımlarını geliştirmekten ziyade devlet düzeninin devamlılığını sağlamaya yöneliktir. Kadın, bu sistemde bir özne değil; iyi bir erkek yurttaşın yetişmesinde gerekli zemin ve siyasal düzenin sürdürülebilirliğinin teminatı olarak görülmektedir.

Sonuç

Aristoteles'in kadınlara dair düşünceleri, *Politika* adlı eserinde yer alan ifadelerden açıkça görüleceği üzere kadını doğası gereği erkeğe tabi bir varlık olarak tanımlaması, onun doğa, akıl ve erdem arasında kurduğu hiyerarşik ilişkiyle doğrudan bağlantılıdır. Aristoteles, yöneticilik yetisini akıl ile özdeşleştirirken, kadının aklının eksik işleyen bir yapıya sahip olduğunu ileri sürmüş ve bu nedenle kadınların kamusal ve siyasal alanlarda aktif olamayacağını savunmuştur.

Bu görüşlerin (kadınla ilgili olumsuz gibi görülebilecek görüşler) eserin farklı bölümlerinde tekrarlandığı görülse de konunun mahiyetini anlamak açısından sunulan örnekler yeterli ipuçlarını vermektedir. Bu noktada anlaşılması gereken temel mesele, Aristoteles'in kadınlara dair açıklamalarının yaşadığı dönemin zihniyetiyle büyük ölçüde uyumlu olduğu, hatta onu sistemli bir biçimde temellendirdiğidir. Zira yaşadığı çağda, günümüzdeki anlamıyla kadın hakları, bireysel özgürlükler veya toplumsal cinsiyet eşitliği gibi kavramlar henüz tartışma konusu olmamıştır. Dolayısıyla Aristoteles'in kadına yönelik yaklaşımı, bugünün

normlarıyla bakıldığında sorunlu görünse de kendi çağının düşünsel ve toplumsal sınırları içinde değerlendirildiğinde daha tutarlı ve anlaşılır hâle gelir.

Bununla birlikte, Aristoteles'in kadınları tamamen zihinsel yetilerden yoksun bir varlık olarak görmediği de unutulmamalıdır. Onun kadınlarda ruhun akledici yönünün var olduğunu kabul etmesi, fakat bu yetinin işlevselliğini sorgulaması, Aristoteles'in kadın ile erkek arasında bir derece farkı gözettiğini göstermektedir. Ayrıca kadınların toplumsal yapının önemli bir parçası olduğunu kabul ederek eğitimlerinin devlet düzeni açısından da etkili olduğunu vurgulaması, Aristoteles'in bu konuda yüzeysel bir bakışa sahip olmadığını ortaya koymaktadır.

Özetle, Aristoteles'in kadın anlayışı, modern değerlerle örtüşmese de yaşadığı dönemin düşünsel sınırlarını zorlayan, sistemli ve tutarlı bir yaklaşım sunar. Bu nedenle onun düşüncelerini ele alırken, tarihsel bağlamın dikkate alınması ve bugünkü ölçütlerle doğrudan yargıya varılmaması, daha adil ve bilimsel bir değerlendirme imkânı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aristoteles. *Politika*. çev. Mete Tuncay. İstanbul: Remzi Kitapevi, 1975.
- Çağıl, Abdullah. *Batı Felsefesinde Kadının Yeri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Çağıl, Abdullah. "Aristoteles Felsefesinde Biyolojik ve Toplumsal Cinsiyet Anlayışı". *Ağrı İslami İlimler Dergisi (AGİİD)* 10 (2022), 62-68.
- Neslihan Özgenç, Erdoğan - Onur Karaalioğlu - İhsanur Ömür. "Kadın ve Doğa İlişkisi Bağlamında Ekofeminizmin Sanata Yansımaları", *Sanat Dergisi* 36 (2020), 33-50.
- Kaya, Mustafa. "Aristoteles'in Ruh Anlayışı". *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 18 (2014), 91-98.

Aile İçi Şiddet Sonrası Kadınların Hukuki ve Toplumsal Adalet Arayışı “Women’s Pursuit of Legal and Social Justice After Domestic Violence”

NERMİN ÇELİKKOLLU

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Sosyoloji Bölümü, Lisans Öğrencisi
Kırşehir, Türkiye
Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Arts and Sciences,
Department of Sociology, Undergraduate Student
Kırşehir, Türkiye
Türü: Makale

ORCID 0009-0006-6573-2319

celikkollu.nermin@ogr.ahievran.edu.tr

Geliş Tarihi: 20 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

Özet

Bu çalışma, kadına yönelik şiddetin yalnızca fiziksel boyutuyla sınırlı kalmadığını; psikolojik, ekonomik, kültürel ve hukuksal düzlemde kadınların yaşamlarını kuşatan yapısal bir tahakküm biçimi olarak işlediğini ortaya koymaktadır. Bu çok katmanlı yapının kadınlar tarafından nasıl deneyimlendiğinin anlaşılabilmesi için fenomenolojik desen seçilmiştir.

Fenomenolojik desende tasarlanan bu çalışmada; şiddete maruz kalmış üç kadın ile bu süreçte onlara rehberlik eden üç sosyal çalışmacıyla yarı yapılandırılmış formlar aracılığıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda ulaşılan temel bulgularından biri, aile ve sosyal çevrenin kadınlar açısından “çifte yüzlü” bir işlev görmesidir. Kadınlar şiddet sonrasında ilk olarak ailelerine ya da yakın çevrelerine yönelmekte; ancak bu çevreler aynı anda hem destekleyici hem de baskılayıcı bir rol üstlenmektedir. Toplumun kadından beklediği bazı roller, sabır telkinleri, mahremiyet vurgusu ve aile birliğinin korunmasına yönelik normatif beklentiler, şiddeti görünmez hâle getirerek kadının sessizliğe itilmesine neden olmaktadır. Bu durum, literatürde ambivalans kavramıyla açıklanmaktadır.

Feminist kültürel kuram açısından bakıldığında ambivalans, kadınların deneyimlerinin patriyarkal normlar içerisinde kadını hem koruyan hem de denetim altında tutan bir mekanizma olarak işlevselliğini sürdürdüğünü göstermektedir.

(Akbaş, Ceylan, Batur, 2023). Bu noktada ataerkil sistem ve toplumsal bağlam içinde şekillenen sessizleştirme politikaları, yalnızca aile ve sosyal çevreyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda kadınların kamusal alanda, özellikle hukuksal süreçlerde karşılaştıkları yapısal sorunların derinleşerek çok katmanlı yeni mağduriyetlere dönüşmektedir.

Mağduriyete dönüşen bu hukuksal süreçler kadınlar açısından en fazla zorlanılan alanlardan biri olarak dikkat çekmektedir. Bürokratik işlemlerin zorluğu ve karmaşıklığı, hukuki masraflar ve uygulamadaki aksaklıklar, kadınların adalete erişimini sınırlayarak ikincil bir mağduriyet doğurmaktadır. Bu yapısal ve bürokratik sorunların pratikte nasıl deneyime dönüştüğünü ise sahada sürece eşlik eden uzmanların gözlemleri üzerinden daha somut biçimde görünür hâle gelmiştir.

Araştırmada deneyimlerine başvuru sosyal çalışmacı ve aktarımları yeterli olmasına rağmen uygulamada caydırıcılığın sağlanamadığını göstermektedir. Bu durum, kadınların adalet sistemine olan güvenini zedeleyerek koruma mekanizmalarının etkinliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırma sonucunda, kadına yönelik şiddetin bireysel bir sorun olarak ele alınamayacağını; hukuksal, ekonomik, kültürel ve toplumsal boyutlarıyla birlikte değerlendirilmesi gereken yapısal bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yapısal sorunlarla mücadele etmek için kadınların başa çıkma stratejileri geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

Kadınların geliştirdiği başa çıkma stratejileri, onların yalnızca mağdur değil, aynı zamanda bu durumla mücadele eden aktif özneler olduklarını göstermektedir. Ancak bu bireysel çabaların kalıcı ve dönüştürücü olabilmesi için, kadınların ekonomik olarak güçlenmesini destekleyen, hukuksal süreçleri hızlandıran ve kurumsal mekanizmaları etkinleştirecek bütüncül politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Şiddet, Ataerkil Sistem, Kültürel Normlar, İnsan Hakları

Abstract

This study demonstrates that violence against women is not limited solely to its physical dimension; rather, it operates as a structural form of domination that encompasses women's lives across psychological, economic, cultural, and legal domains. In order to understand how this multi-layered structure is experienced by women, a phenomenological research design was adopted.

Designed within a phenomenological framework, this study conducted in-depth interviews using semi-structured forms with three women who had been exposed to violence and three social workers who guided them throughout this process.

One of the primary findings of the study is that family and the social environment perform a “dual-faced” function for women. Following experiences of violence, women initially turn to their families or close social circles; however, these environments simultaneously assume both supportive and oppressive roles. Certain roles socially expected of women, exhortations to patience, emphasis on privacy, and normative expectations centered on preserving family unity render violence invisible and push women into silence. This situation is explained in the literature through the concept of ambivalence.

From the perspective of feminist cultural theory, ambivalence indicates that women’s experiences continue to function as a mechanism that both protects and controls women within patriarchal norms (Akbaş, Ceylan, Batur, 2023). At this point, silencing policies shaped within the patriarchal system and social context are not confined solely to family and social circles; they also deepen into multi-layered new forms of victimization through the structural problems women encounter in the public sphere, particularly within legal processes.

These legal processes that transform into sites of victimization stand out as one of the most challenging areas for women. The difficulty and complexity of bureaucratic procedures, legal expenses, and deficiencies in implementation restrict women’s access to justice and generate secondary victimization. How these structural and bureaucratic problems are transformed into lived experience in practice has become more concretely visible through the observations of professionals accompanying the process in the field.

According to the accounts of social workers and legal professionals whose experiences were consulted in the study, although legal regulations appear sufficient on paper, deterrence cannot be ensured in practice. This situation undermines women’s trust in the justice system and renders the effectiveness of protection mechanisms questionable. The findings of the study reveal that violence against women cannot be addressed as an individual problem; rather, it is a structural issue that must be evaluated together with its legal, economic, cultural, and social dimensions. It has been observed that women develop coping strategies to deal with these structural problems.

The coping strategies developed by women demonstrate that they are not merely victims but also active agents who struggle against this situation. However, for these individual efforts to become lasting and transformative, it is necessary to implement holistic policies that are grounded in gender equality, support women’s economic empowerment, accelerate legal processes, and activate institutional mechanisms.

Keywords: Violence, Patriarchal System, Cultural Norms, Human Rights

Giriş

Toplumun yapı taşlarından biri olan aile, aynı zamanda şiddetin en yoğun yaşandığı alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Kadınlar, toplumsal rolleri nedeniyle çoğunlukla yakın çevreleri tarafından şiddete maruz kalmaktadır. Bu bağlamda, kadınlar şiddeti öncelikle aile içindeki erkeklerden, sonrasında ise tanımadıkları bireylerden ve kimi zaman yine aile içindeki kadın bireylerden görebilmektedir (Jansen, Yüksel, Çağatay, 2009). Kadına yönelik şiddet, kadın haklarının ihlali bağlamında ele alınmalı; bu alanda istikrarlı ve etkili bir mücadele yürütülebilmesi için toplumsal kurumlarda görev yapan profesyonellerin kararlı ve duyarlı bir duruş sergilemeleri gerekmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı, kadının aile içindeki konumunu belirleyen kalıp yargılarla beslenmekte; kadınların istihdam, eğitim gibi temel haklardan sınırlı ölçüde yararlanmasına neden olmakta ve bu durum kadınların ekonomik, toplumsal ve siyasal hayata katılımını da kısıtlamaktadır (İbiloğlu, 2012).

Kadına yönelik şiddet, uygulanış biçimi ve ölçülebilirliği açısından evrensel bir nitelik taşımaktadır. Kadına yönelik şiddet, ilk kez 1993 yılında Birleşmiş Milletler'in "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirgesi" ile uluslararası düzeyde tanımlanmış ve insan hakları ihlali çerçevesine dâhil edilmiştir. Bu gelişme, konunun küresel düzeyde tanınmasını sağlamış ve devletlerin sorumluluklarını daha belirgin hâle getirmiştir. Türkiye'de ise şiddet olgusu genellikle bireylerin birbirlerine zarar vermesi biçiminde algılanmakta; kadına yönelik şiddet denildiğinde ise bu durum sıklıkla yalnızca fiziksel boyutuyla sınırlandırılmakta ve bu bağlamda tartışılmaktadır. Oysa kadına yönelik şiddet, çok yönlü bir toplumsal sorun olarak ele alınmalı; kültürel, yapısal ve psikolojik dinamiklerle birlikte ele alınması önemlidir. Şiddet yalnızca fiziksel bir saldırıdan ibaret değildir; aksine, bireyin benliğini zedeleyen, toplumsal kimliğini tehdit eden ve uzun vadeli etkiler bırakan çok katmanlı bir olgudur (Özkan, 2017).

Bu nedenle, şiddetin yalnızca bireysel travmalarla sınırlı olmadığı, aynı zamanda toplumsal yapının cinsiyet temelli iktidar ilişkilerini sürdürmeye hizmet ettiği unutulmamalıdır. Çünkü farkındalık oluşturmak, toplumsal dönüşümün ön koşuludur. Kadına yönelik şiddet türleri ara-

sında fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet, sözlü-duygusal şiddet ve cinsel şiddet gibi çeşitli biçimler yer almakta; bu çeşitlilik hem müdahale biçimlerinin hem de önleyici stratejilerin farklılaştırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu şiddet türleri kimi zaman aynı zaman diliminde eşzamanlı olarak ortaya çıkmakta, kimi zaman da farklı zamanlarda tekrarlayarak kadının yaşamı üzerinde kalıcı, yıkıcı etkiler bırakabilmektedir. Kadına yönelik şiddet, toplumsal yapıları biçimlendiren çok köklü patriyarkal yapının devamı için kadının bağımlılığını ve ikincilliğini sürdürmektedir (Kırbaş Canikoğlu, 2015).

Şiddet, kadınları cezalandırmak, aşağılamak ve fiziksel bütünlüğünü bozarak öznelliklerini yaralamaya yönelik özel ya da kamusal alanda farklı türlerde karşımıza çıkmaktadır (Alemany, 2009: 312). Şiddetin en önemli özelliklerinden biri, zaman içinde şiddete uğrayan kadınların bu durumu normalleştirmeleridir. Bu durum, şiddetin özellikle uzun süreli ilişkilerde daha yaygın görülmesine neden olmaktadır. Şiddet genellikle gerginliklerle başlar ve gerginlikler zamanla artarak devam eder. Şiddet döngüsünün devam etmesi, kadının bu durumu ne ölçüde normalleştirdiğiyle yakından ilişkilidir. Bu durumda kadın, çoğu kez şiddetin nedenini kendinde ya da dışsal faktörlerde aramaya başlar. Oysa şiddet, rastlantısal değil, sistematik olarak üretilmektedir. Şiddet uygulayan anormal ya da patolojik birey olarak değerlendirilmemektedir (Lundgren, 2012: 39-53, 63-64).

Şiddete kuramsal bir çerçeveden bakıldığında, kültürel kuram, başlangıçta kadınlara özgü bir kuramsal çerçeve olarak geliştirilmişse de zamanla erkek bireylerin deneyimlerini de açıklayabilecek kapsayıcı bir yapıya kavuşmuştur (Jordan et al., 1991). Bu teori çerçevesinde değerlendirildiğinde, kadına yönelik şiddetin yalnızca bireysel bir olgu olmadığı, aynı zamanda toplumsal yapılar ve kültürel kodlarla derinlemesine bağlantılı olduğu görülmektedir. Bu kuram, şiddeti doğrudan toplumsal normlara, geleneklere, cinsiyet rollerine ve ataerkil ideolojilere bağlamaktadır. Kadına yönelik şiddet evrensel bir nitelik taşımakta; farklı coğrafyalarda değişik düzeylerde ortaya çıkmasına rağmen ortak yapısal kökenleri barındırmaktadır.

Birçok toplumda kültürel öğelerin etkisiyle çağdışı uygulamalar hâlâ devam etmektedir. Başlık parası gibi kültürel alışkanlıklar, günümüzde

bazı coğrafyalarda varlığını sürdürmektedir. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde geleneksel pratikler kullanılarak meşrulaştırılan bu uygulamalar, kız çocuklarının eğitimden dışlanmasına yol açmaktadır (Gezer Tuğrul, 2024).

Türkiye’de cinsiyet eşitsizliği, illere ve bölgelere göre farklılık göstermektedir. Genel olarak bakıldığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde eşitsizliğin daha fazla olduğu gözlenmiştir. Bu bölgelerde kız çocuklarının okullaşma oranları ve eğitime erişim düzeyi düşüktür. TÜİK 2024 yılı verilerine göre 15-17 yaş arası kız çocuklarının okullaşma oranı Türkiye genelinde yaklaşık %91 düzeyindedir. Bölgesel olarak incelendiğinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bu oranın ülke ortalamasının altında seyretmektedir.

Yeni TÜİK 2024 yılı verilerine göre 16-17 yaş grubundaki kız çocuklarının resmi evlenme oranları Türkiye genelinde %1,6’dır. Son dönemlerde erken yaşta evlenme oranları düşüş gözlemlense de bölgeler arası farklılıklar devam etmektedir. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde erken yaşta evliliklerin diğer bölgelere göre halen yüksek olduğu gözlemlenmiştir (TÜİK, 2024).

Bu durum, yalnızca pedagojik bir sorun değil, aynı zamanda kadınların ekonomik bağımsızlığını engelleyen yapısal bir eşitsizlik üretmektedir.

1. Uluslararası Belgeler ve Hukuki Düzenlemeler

Kadınların İnsan Hakları Bildirgesi ve 1979 tarihli Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) de dâhil olmak üzere, metinlerde kadına yönelik şiddete doğrudan yer verilmemiştir. Ancak 1992’de kabul edilen 19’nolu Tavsiye Kararı’nda cinsiyete dayalı şiddet, “kadınların erkekler gibi eşit olarak hak ve özgürlüklerini kullanmalarının önünde ciddi bir engel teşkil eden bir ayrımcılık biçimi” olarak tanımlanmıştır. Bu kararda; savaş, işsizlik ve yoksulluğun kadınları daha fazla etkilediği belirtilmiş, kadınların korunmasına yönelik önleyici tedbirlerin alınması zorunlu hâle getirilmiştir. Ayrıca iş yerlerinde cinsel taciz, kadınların kamusal alanda görünür olmamasının önemli sebeplerinden biri olarak tanımlanmıştır. Kadının toplumdaki ikincil konumunun devamlılığını sağlayan şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla devletlere olumlu yükümlülükler yüklenmiştir.

1995 yılında Pekin’de düzenlenen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonrasında kadına yönelik şiddetin, kadınların temel hak ve özgürlüklerinin önünde bir engel olduğu vurgulanmıştır.

2. Türkiye’de Hukuki Gelişmeler ve Toplumsal Göstergeler

17 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe giren 4320 sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun” kapsamında, aile bireylerinden biri ya da eşlerden biri aile içi şiddete maruz kaldığında, cumhuriyet başsavcılığına yapılan başvuru üzerine sulh hukuk mahkemesi tarafından, şiddet uygulayan failin evden uzaklaştırılması, müşterek konutun çocuklarla birlikte kullanımını ve tedbir nafakası gibi önleyici tedbirler sağlanmaktadır (Daloğlu, Varol, Varol, 2000). Şiddetin temel nedenleri arasında, ataerkil toplum yapısı, ekonomik zorluklar ve kadının toplumdaki ikincil konumu öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, kültürel kuramın da dikkat çektiği üzere, şiddet yalnızca bireysel eğilimlerle açıklanamaz; ataerkil gelenekler aracılığıyla üretilen yapısal eşitsizlikler tarafından da beslenmektedir.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve cezalandırılmasına ilişkin yeni politikaların geliştirilmeye başlandığı ve çeşitli uluslararası düzenlemelerin hayata geçirildiği görülmektedir (Özkan, 2017). Son yıllarda iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, kamu hizmetlerinin sunumunda çeşitli kolaylıklar sağlamış ve şiddetle mücadelede yeni araçların kullanılmasına imkân tanımıştır. Türkiye’de bu doğrultuda önemli adımlar atılmış; Kadın Acil Destek (KADES) uygulaması ve Alo 183 Sosyal Destek Hattı gibi dijital politika araçları, kadına yönelik şiddetle mücadelede ön plana çıkmıştır (Demir, Nalbant, 2023). Ancak bu teknolojik araçların etkin kullanımı, kadınların dijital iletişim olanaklarına erişimi, kültürel baskıların mevcudiyeti ve toplumsal sistemin işleyişi gibi birçok etkene bağlıdır. Her ne kadar teknolojik gelişmeler yaşanmış olsa da Türkiye’nin uygulamada bazı aksaklıklar yaşadığı gözlenmektedir. Nitekim uygulamadaki gözlemlenen bu aksaklıklar, sorunun sadece idari veya teknik yetersizliklerle sınırlı olmadığı, toplumsal ve kültürel dinamiklerle ilişkili olduğunu da göstermektedir.

Kadına yönelik şiddet, yalnızca kadınların yaşadığı bireysel bir travma değil; aynı zamanda ataerkil yapılar ve kültürel kalıplar tarafından desteklenen küresel bir sorun niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, şiddetle

mücadele yalnızca yasal düzenlemelerle sınırlı kalmamalı; toplumsal farkındalık, eğitim politikaları temelinde, kurumlar arası iş birliğini içeren bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir. Bu yapısal ve kültürel arka plan, kadına yönelik şiddetin yalnızca bireysel bir sorun değil kamusal müdahaleyi gerektiren toplumsal bir olgu olduğu; bu doğrultuda uluslararası normatif çerçevelere paralel biçimde Türkiye’de de hukuksal bağlamda ele alınmasını sağlamıştır.

Uluslararası düzeydeki gelişmelerle paralel olarak, Türkiye’de 1998 yılında 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Türkiye’nin 1993 yılında kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına ilişkin bildirgeyi imzalamasının ardından çıkarılan bu yasa, öznesi “kadın” değil “aile” olan bir metin olarak yeniden düzenlenmiştir (Kırbaş Canikoğlu, 2015; Doğrucan, 2017). Genç ve arkadaşlarının 2019 tarihli araştırmalarına göre, eşe yönelik şiddet uygulama nedenleri arasında ekonomik sorunlar (%30,5), ikili ilişkilerden kaynaklanan çatışmalar (%30,5), psikolojik sorunlar (%17,5), yasaklı madde kullanımı (%6,7) ve toplum baskısı (%5,7) ön plana çıkmaktadır. Bu bulgular, aynı zamanda Türkiye’deki boşanma nedenlerine de ışık tutmaktadır. TÜİK’in 2024 yılı evlenme ve boşanma istatistiksel verilerine göre 2023 yılında 173.342 çift boşanırken bu sayı 2024’te 187.343’e yükselerek %8’lik bir artış gözlemlenmiştir. Kaba boşanma hızına bakıldığında 2024 yılında binde 2,19 olarak kaydedilmiştir (TÜİK,2024).

Bu veriler analiz edildiğinde ailede yaşanan şiddetin önlenmesi için toplumsal refahın artırılması ve diğer toplumsal yapılarla eşgüdümlü projeler yürütülmesi, aile başta olmak üzere toplumsal çatışmaların azaltılması sağlanabilir. Bu istatistiksel göstergeler ve yapısal çözüm önerileri, sorunun yalnızca nicel boyutuyla değil, aynı zamanda hukuksal ve kurumsal bağlamdaki akademik tartışmalarla da ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Mevcut literatür incelendiğinde, Türkiye’de kadına yönelik şiddetin hukuksal düzenlemeler, cinsiyet eşitsizliği ve kurumsal mekanizmalar üzerinden oldukça fazla çalışmaya konu edildiği görülmektedir. Ancak yapılan bu çalışmalar içerisinde, Kırşehir ilinde yaşayan şiddete maruz kalan kadınların deneyimlerini gündelik yaşamlarında nasıl anlamlandırdıklarını ve şiddetle başa çıkma süreçlerinde nasıl baş ettiklerini

görünür kılan çalışmaların sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışma, mevcut literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlayarak, Kırşehir ilinde yaşayan şiddete maruz kalmış kadınların boşanma aşamasında hukusal süreçleri nasıl deneyimlediğini çok boyutlu bir perspektifte ele almakta ve şiddetin toplumsal, kültürel ve yapısal dinamiklerini kadınların anlatıları üzerinden görünür kılmayı hedeflemektedir.

3. Yöntem

Kadınlar şiddete maruz kaldıklarında, onların bu şiddet karşısında nasıl bir duruş sergiledikleri, bu duruşla beraber nasıl kararlar aldıkları ve kararlarını etkileyen nedenleri bulmak amaçlanmaktadır. Aldıkları kararları uygulama sürecindeki deneyimlerini anlamak amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırma sürecinde, bireylerin yaşadıkları ve deneyimlerini derinlemesine keşfetmeye olanak sağlayan fenomenolojik desen kullanılmıştır. Anlamları keşfetmeye yönelik bu fenomenolojik yaklaşım, şiddete maruz kalmış kadınların adalet karşısında hak arayışları ile hayatını idame ettirecek tedbirlerin alınması için yapılacak hukuki işlemlere ulaşma çabalarının karşılık bulma sürecinde yaşadıkları deneyimleri; bu süreçte yaşadıkları mağduriyeti ve varsa çocuğunun yaşadığı hikâyeleri daha anlaşılır bir şekilde ifade etmeleri ve anlatımlarının detaylandırılması açısından anlamlı bir çerçeve sunmaktadır.

3.1. Katılımcıların Belirlenmesi ve Veri Oluşturma Süreci

Bu çalışmada, şiddete maruz kalmış kadınlar çok hassas bir gruba oluşturdukları için katılımcılara ulaşma sürecinde etik ilkelere ve gönüllük esasına azami özen gösterilmiştir. Araştırmaya dahil edilen kadın katılımcılara, herhangi bir kurumsal yönlendirme olmaksızın, araştırmacının güvendiği bir tanıdık aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu aracılık süreci, kadınların güvenlik ve mahremiyeti korunacak şekilde yürütülmüş katılımcıların araştırmaya katılımı tamamen gönüllük esasına dayanarak her bir görüşme ortalama 45 dakika sürmüştür. Araştırmanın başında katılımcılara araştırmanın amacı ve görüşme sürecine ilişkin bilgiler verilerek; kimlik bilgilerinin gizli kalacağı ve istedikleri herhangi bir aşamada araştırmadan çekileceği bilgisi verilmiştir.

Araştırma kapsamında görüülen sosyal çalışmacılara görev yaptıkları kurumlarda, kendi izinleri doğrultusunda ulaşılmıştır. Kurumsal bağlamda gerçekleştirilen bu görüşmelerde, katılımcıların mesleki deneyimlerinden yola çıkarak şiddetle mücadele sürecine ilişkin gözlemleri sorulmuştur. Görüşmeler mesleki etik ilkeler gözetilerek gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırma süreci, kadına yönelik şiddeti ve buna karşı yürütülen hukuksal mücadeleyi ele alan bu çalışmayı yürüten araştırmacının kadın ve evli olmasının, araştırmaya sadece metodolojik değil, aynı zamanda epistemik ve etik bir zenginlik de katmıştır. Araştırmacının cinsiyet rejimi içerisinde bulunmuş olması, ulaşılan bilgilerin nesnelliğini zayıflatan bir unsur olmaktan ziyade, verilerin daha zengin ve eklektik bir biçimde anlaşılmasını sağlamıştır. Bu bağlamda çalışma, dışarıdan gözlemleyen değil, yaşantısıyla temas eden fakat analitik mesafesini koruyan bir konuda şekillenmiştir.

Araştırmacının kadın ve evli olması, yürütülen araştırmanın veri toplama sürecinde katılımcıların açık biçimde dile getiremediği, kültürel sürekliliği olan ayıp, sabır, idare etme ve mahremiyet gibi örtük normların daha kolay fark edilmesini sağlamıştır. Böylece çalışma, kadınların bu süreçte deneyimlerini indirgemeci perspektiften uzak, yapısal ve kültürel bağlamda ele almayı mümkün kılmıştır. Bu farkındalık şiddetin yalnızca bireysel bir sorun ya da psikolojik zayıflıklar üzerinden değil; aile, hukuk, sosyal çevre ve kurumlar arasındaki ilişkiler ağı içerisinde yeniden üretildiği görülmüştür. Bu farkındalık araştırmacının katılımcılarla etkileşiminde ve ulaşılan verilerin yorumlanmasında daha dikkatli ve adil tutum geliştirmesini sağlamıştır.

3.2. Verilerin Analiz Prosedürü

Araştırmada ses kayıtlarından oluşan veriler araştırmacının kendisi tarafından dinlenerek word programında yazılı metne dönüştürülmüştür. Görüşmelerde, katılımcılara birer mahlas atanarak gizlilik ilkesi korunmuştur. Veriler analiz edilirken Maxqda 2022 programından yararlanılmış elde edilen veriler program aracılığıyla kodlanarak sistematik hâle getirilmiştir. Kodlamalar oluşturulurken Braun ve Clark, 2006 tematik analiz basamakları izlenmiştir. İlk aşamada, görüşme dokümanları birkaç kez okunarak verilerle bütünleşme sağlanmıştır. İkinci

aşamada, temel anlam birimlerine ulaşmayı kolaylaştıran açık kodlama yapılmıştır. Üçüncü aşamada kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuş; temalar tekrar gözden geçirilerek tanımlanmış ve araştırmanın tematik haritası belirlenmiştir.

Görüşmelerde elde edilen ifadeler metinde olduğu gibi verilmiş, ifadeler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Metin içinde ulaşılan temaların içinden en iyi yansıtan ifadeler seçilerek kullanılmıştır.

3.3. Araştırma Öznelerinin Demografik Özellikleri

Tablo 1’de yer alan grafikten görüldüğü üzere katılımcıların yaşları 27 ile 37 arasında değişmektedir. Katılımcıların ikisi lise mezunu, biri lisans mezunu, kamu çalışanı olan üç katılımcının ise lisans eğitimini tamamladığı belirlenmiştir. Katılımcıların ikisinin boşanmış, birinin ise ikinci evliliğini yaptığı; kamu çalışanlarından ikisinin evli, birinin ise bekar olduğunu ifade ettiği görülmüştür. Katılımcılardan birinin çocuğu bulunmazken, iki katılımcının birer çocuğa sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kamu çalışanı olan katılımcılar arasında iki kişinin bir çocuk sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

No	Yaş	Eğitim	Medeni Durum	Çocuk Sayısı	Çalışma Durumu
K1	32	Lise	Boşanmış (2. evliliği)	1	Çalışmıyor
K2	37	Lise	Boşanmış	1	Çalışıyor
K3	37	Lisans	Boşanmış	Yok	Çalışmıyor
K4	27	Lisans	Bekar	Yok	Kamu Çalışanı
K5	32	Lisans	Evli	1	Kamu Çalışanı
K6	31	Lisans	Evli	1	Kamu Çalışanı

4. Bulgular

Şiddete maruz kalmış kadınların, şiddet sonrası hem psikolojik hem de hukuki süreçlerde destek almış olduğu kurum çalışanlarıyla yapılan görüşmelerde elde edilen verilerin analiz sonuçlarında, Tablo 2’de detaylandırıldığı üzere, katılımcıların şiddet sonrası en yoğun biçimde atf

yaptıkları alanın aile ve yakın çevresi olduğu gözlenmiştir. Destek beklentisi ve baskı gruplarının aynı mekanizma oluşu nedeniyle tema “çifte yüz” olarak tanımlanmıştır.

İkinci temada, katılımcıların yaşam deneyimlerini aktarırken sıkça tekrarladıkları ayıp, mahremiyet, sabır gibi kültürel kodlar ve normların, şiddeti görünmez kılan davranışları da şekillendiren önemli bir unsur olduğu görülmüştür. Bu çerçevede, ulaşılan kodlardan kategorilere ve oradan da temaya doğru bir soyutlama yapılmıştır.

Tema 3’te, katılımcı ifadelerinde hem fiziksel hem de psikolojik olarak kırılmanın eş zamanlı olarak ortaya çıktığı görülmüş; bu nedenle “bedensel izler ve benlik yaralanması” olarak iki yönlü bir deneyim nitelendirmesi ana temayı oluşturmuştur.

Tema 4’te, katılımcıların ifadelerinde kadınların sadece mağduriyet yaşamadığı, aynı zamanda bu süreçle aktif başa çıkma mekanizmaları oluşturduğu görülmüştür. Öz yeterlilik, manevi destek arayışı ve süreç içinde yeniden yapılanma girişimleri bu temanın altında bütünleştirilmiştir.

Tema 5’te, katılımcıların kurumlara yönelik güvensizlik ve süreçlerin uzaması kişide ikincil bir travma yarattığı gözlenmiş; bu durum, yapısal düzeyde bir kırılanağa işaret ettiği için üst bir temada toplanmıştır.

Tablo 2. Temaların Görünümü

Ana Temalar	Alt Temalar
1. Aile ve Sosyal Çevrenin Çifte Yüzü	1.1. Eksilen ve Yeniden Kurulan Bağlar
	1.2. Ekonomik Bağımsızlık Arayışı
	1.3. Profesyonel Destek
	1.4. Toplumsal Entegrasyon
2. Toplumsal Normların Gölgesinde Şiddet	2.1. Sessizlik - Sabır ve Mahremiyet
3. Yaranın iki Yüzü	3.1. Bedende Saklanan Ruhta Taşınan İzler
	3.2. Toplumsal Baskı ve Dul Damgası
4. Bireysel Başa Çıkma Stratejileri	4.1. Manevi Sermaye
	4.2. Öz Yeterlilik ve Bağımsızlık
5. Devletin Koruma Mekanizmalarının Kırılanağı	5.1. Bürokratik Labirent
	5.2. Koruma Mekanizmalarının İşleyişi

5. Aile ve Sosyal Çevrenin Çifte Yüzü

Katılımcıların görüşmelerinden elde edilen verilere göre, şiddete maruz kalan kadınların ilk olarak aile ve yakın çevrelerine sığınma eğiliminde oldukları görülmüştür. Ancak bu sığınmada, şiddete maruz kalmış kadın, destek mekanizmaları olan aile ve yakın çevreleri tarafından aynı anda hem destek hem de baskı görmektedir. Görüşmelerde ortaya çıkan bu durum, aile ve sosyal çevrenin kadın için korunaklı bir ortam işlevi görse de toplumdaki geleneksel normların, sabır telkinlerinin, mahremiyet anlayışının ve toplumsal baskının, ilişkiler ağı içinde yeniden üretildiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle bu tema, literatürde ambivalans olarak adlandırılan, bireyin aynı aktör tarafından hem koruyucu hem de baskılayıcı etkilerle karşılaşmasını sosyolojik perspektiften değerlendirilmiştir.

5.1. Eksilen ve Yeniden Kurulan Bağlar

Toplum üyeleri yaşamları boyunca kendilerini korumak için kolektif olarak sosyal sermaye inşa ederler. Bireyin inşa ettiği sosyal sermaye ağlarının genişliği önemlidir (Baş, 2017, 35; Bourdieu, 2010, 63). Coleman, sosyal sermayeyi aile ve topluluklar içerisinde bireyler arasında yerleşmiş ilişki tiplerini tanımlamak üzere kullanmıştır (Marshall, 1999, 675). Fukuyama, sosyal sermayeyi kişiler arasında iş birliğine dayanan grup üyelerinin paylaştığı yazılı olmayan değerler ve toplumsal normlar olarak tanımlamıştır (Aktaran. Babacan, 2012, 67).

Sosyal sermaye bir yatırım aracı olarak düşünüldüğünde bireylere fayda sağlamaktadır. Adler ve Kwon, sağladığı faydayı üç ana başlıkta toplamıştır. Bunlar; bilgi, etki, kontrol ve güç, diğeri ise dayanışmadır (Adler, Kwon, 2002; Aktaran Baş, 2017, 31).

Üç ana başlıkta oluşturulan bu sosyal sermaye, sosyal ağ yaklaşımına göre insanlar arasındaki bağları sosyal ağlar üzerinden belirlenmektedir. Sosyal ağ kuramına göre bireyler, gruplar ya da kurumlar arası ilişkilerin sosyal yapısının davranışları ya da inançları etkilediği görüşüne dayanmaktadır (Hawthornthwaite, 2005). Sosyal ağ yaklaşımını bağlamında ele alındığında bireyler arasındaki ilişkiler zaman içerisinde zayıflayabilir, kopabilir veya yeniden inşa edilebilir. Bu dinamik süreç içinde kadınların aile ve çevresiyle yeniden bir bağ kurma çaba-

larının sosyolojik bir bakışla açıklanmasını sağlar. Sosyal ağ kuramının ön gördüğü bu dinamik yapı, sahada görüşme verilerinde açıkça gözlemlenmektedir.

“Yok, benim çevrem aynıydı, sadece onun çevresiyle görüşmüyordum. Benim kendi çevrem aynıydı.” (K2, 37)

“Şiddete maruz kalınca insan çevresindeki insanlara karşı güven problemi yaşıyor. Kabuğuma çekildim. Kendimi dinledim. Karamsar günler de yaşadım tabii ki. Sonra kendi kendime ‘ben değerliyim’ dedim. Ayağa kalktım. Ayağa kalkarken herkesin gerçek yüzünü gördüm; ama bugün beni aşağı çeken bütün insanları hayatımdan çıkarmış biri olarak çok mutlu ve huzurluyum.” (K3, Y34)

Bu bağlamda şiddet deneyimi yalnızca bireysel bir sorun değil; sosyal sermayenin yeniden dağıtıldığı ve bireyin bu ağ içinde konumunun yeniden düzenlendiği toplumsal bir süreçtir.

5.2. Ekonomik Bağımsızlık Arayışı

Ekonomik durum kadınların sosyal yapıdaki etkileşimlerini oluşturan gücü ve iktidarı da simgeleyen niteliğe sahiptir. Ekonomik baskı altında şiddet onun hem oluşumu hem de sonucudur. (İnci, 2020). Kendi kendine yeten ve kendine ait ekonomiye sahip olan kadın, sadece barınma ve yiyecek gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalmamakla beraber, topluma bütünüyle katılımında önemli bir ön koşul teşkil eder. Şiddete maruz kalan kadınlar genellikle ekonomik istismardan şikâyet etmekte; ilişkileri içinde ve sonrasında ekonomik olarak zorlandıklarını ifade etmektedir. Ekonomik destek olmadan şiddete uğrayan kadınların eşinden ayrılması zor olmakla beraber şiddet uygulayan kişiye geri dönme riskini de artırmaktadır (Ulmestig ve Eriksson, 2017).

Kadınların ekonomik özgürlüğe sahip olmadıklarında şiddet görsele bile şiddet uygulayan kişinin yanında kalmaktadır. Şiddet uygulayan kişi genellikle kadınlar üzerinde ekonomik kontrol sağlamaya çalışarak kadının ekonomik olarak bağımsız olma yeteneğini olumsuz etkilemektedir (Adams, Tolman, Bybee, Sullivan ve Kennedy, 2012). Bu bağlamda, ekonomik kontrol açısından kadınların yaşam deneyimle-

rinde nasıl bir karşılık bulduğunu anlamak için katılımcıların anlatıları önemli ipuçları sunmaktadır.

“Ruhen yalnız bir dönemdeydim. Kimseden bir şey beklemedim. Hayatın zorluklarını üstlendim çalışmaya başladım yolumu ayırdıktan sonra. Zaten bir şeylerle uğraşınca başka şeyleri düşünmeye zaman kalmıyor. Allah’tan ayrılmadan kendime yol çizdim. Yapmak istediklerimi zaten yapıyorum. Kur’an okumak beni her türlü rahatlatıyordu. Zaten psikoloğa ya da ilaca gerek kalmadı. Kendi kendime atlatmaya çalıştım.” (K3,37)

“Evet annem, dayılarım, teyzelerim her zaman destek oldular bana. Ayrılma sürecinde annem bana değişiklik olsun diye şehir dışına teyzemin yanına gönderdi. Orada aylarca kaldım. Teyzemin yanında çalışmaya başladım. Öz güvenim yerine gelmeye başlamıştı. Çünkü güzel bir aileye sahiptim. Gerçekten şanslıyım.” (K1,32)

Bu bağlamda ekonomik bağımsızlık, kadınların yalnızca şiddet döngüsünden çıkması değil; aynı zamanda özsayıgılarını ve toplumsal konularını yeniden yapılandırmalarını sağlayan yapısal bir güç olarak ortaya çıkmaktadır.

5.3. Profesyonel Destek

Aile içinde şiddete maruz kalan kadınlar, uygulanan şiddet karşısında çaresiz kalmakta, şiddetten utanmakta hem psikolojik hem de fiziki olarak ağır bir şekilde yaralanarak hayatları boyunca bu izleri taşımaktadır. Fiziksel şiddete uğradığı için yasal yollara başvurmak isteyen bir kadın psikolojik destek bulamadığı ve bilgi kaynaklarına ulaşamadığı için söz konusu olan bu başvuruları gerçekleştirememektedir (Ünal, 2005).

Literatürde psikolojik destek mekanizmalarına erişim konusunda yaşanan yapısal eksiklikler saha görüşmelerinde katılımcıların deneyimlerine doğrudan yansımaktadır. Kadınların şiddet sonrası yalnızca hukuki değil, psikolojik olarak da desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

“Tabii ki. Kesinlikle kadınlar böyle bulunmaz nimet. Gerçekten içlerini boşaltmaya, sürekli birileriyle konuşmaya, terapi almaya ihtiyaçları

var. Bir uzman eşliğinde. Yani insanlar konuştuğunda rahatlıyor.” (K2,37)
“Sadece kadınların değil, aslında erkeklerin de destek alması gerekir. Çünkü hasta insanlar başkalarını hasta eder. Bizi de hasta olan erkekler hasta ediyor. Hayata bir yandan tutunup umutla yaşamak kadınların da hakkı diye düşünüyorum. Çevreme bakınca artık kadınların eskisi kadar bilinçsiz olmadığını görüyorum. Her ne kadar gün geçmiyor ki bir kadının öldürülmesini duyuyoruz. Devlet elinden geldiğince önlem almaya çalışıyor. Cezalar, kanunlar. Falan ama düşünceyle bir psikopatın takıntılarının eline düştüğünüzde kurtuluşunuz olmuyor. Ülkece psikolojik desteğe muhtaç olduğumuzu düşünüyorum. (K1,32)

“Bütün devlet hastanelerinde kadınlar için ücretsiz psikolog hizmeti verilmeli diye düşünüyorum. Özellikle bu aşamalardan geçen mahkeme sürecinde olan kadınlar hatta erkekler bile yönlendirilmeli diye düşünüyorum. Mesela devlet bir kural koymalı. Özel klinik açan psikolog uzmanlarının ücretsiz belirli kotada hasta alması çok iyi olur. Mesela özel üniversitelerde kontenjan koymaları gibi. Hem bu konuda devletin yükü azalır hem de çoğu insan faydalanmış olur.” (K3,37)

Bu bağlamda psikolojik destek, şiddet sonrası iyileşmenin bir unsuru değil, devletin sosyal sorumluluk alanı içinde kurumsallaştırılması gereken temel hizmet birimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.4. Toplumsal Entegrasyon

Entegre olmak kelime anlamına bakıldığında, birleşme, bütünleşme ve uyum sağlamak demektir. Entegrasyon ise bireylerin toplumla bütünleşmesi, toplumsal entegrasyon ise; toplumla uyum içinde olma hâlidir. Şiddetin her türüne maruz kalmış kadınların baskı altında yaşayarak toplumla bütünlük ve uyum sağlamakta zorluk çektiği görülmüştür.

Şiddete maruz kalmış kadınların toplum içinde başı eğik önüne bakarak yürüyerek kendilerini değersiz ve vasıfsız görmektedir. Kendine olan güvenleri inançları sarsılmış doğru bildiklerinden bile şüphe eder hâle gelerek kendilerini yetersiz görmektedir (Özçelik, 2015). Şiddete maruz kalan kadınların toplumsal entegrasyon sürecinde yaşadıkları değersizlik hissi ve benlik zedelenmesi saha görüşmelerine de yansımaktadır.

“Toplum ve tabii ki bireyler bu konularda bilinçlendirilmeli. Evlilik bu kadar kolay olmamalı. Diye düşünüyorum. Evlenmek isteyen çiftler bence bazı prosedürlerden geçmeli. Topluma ahlaki bilinç aşılanmazsa mutsuzluk ve boşanmalar kaçınılmaz oluyor. Bazı kurumların evlilik kararı veren çiftlerin incelenmesini gerektiğini düşünüyorum.” (K3,37)
“Yani bence bir kız çocuğu kesinlikle okumalı kendi ayakları üstünde durmalı hiç kimseye muhtaç olmamalı kesinlikle ne olursa olsun kesinlikle okumalı başka bunun hiçbir açıklaması olamaz.” (K2,37)
“Bence her insanın ilk görevi vicdanlı olmasıdır. Vicdanlı insanlar haksızlık da yapmaz ama günümüz şartlarında zor görünüyor. Kanuni olarak bu tür şeylerin önüne geçmek için çalışmalar yapılıyor. Ama halledilen bir zorluk başka bir zorluğu doğuruyor. Mahkemelerde süreç çok uzuyor; bu çok can sıkıcı. Benim boşanma sürecim 2,5 yıl sürdü gerisini siz düşünün artık insanlar eğitilmeli; bunun yanı sıra Ahlak ve din dersleri artırılmalı, toplum bilinçlendirilmeli. Allah’tan korkan, kimseye zarar vermez çünkü.” (K3,37)

Şiddetin benlik algısı üzerinde yarattığı aşınmalar, katılımcıların anlatılarında yalnızca bireysel bir travma olarak değil, toplumsal bilinç, ahlaki düzenin eksikliğiyle ilişkilendirilen yapısal bir sorun olarak nitelendirilmektedir.

6. Toplumsal Normların Gölgesinde Şiddet

Kadına yönelik şiddet, bireysel sorun olmaktan çıkarak toplumsal yapılar ve kültürel normlarla şekillenen artık kökleşmiş bir sorun hâline gelmiştir. Kadınların bu kadar yoğun şiddete maruz kalmaları cinsiyetle ilgili olumsuzlukları açıkça gösteren durumdur. Bu durum ataerkin sistemin beraber hüküm sürdüğü toplumlarda daha belirgin izlenmektedir (Connell, 1987). Şiddet sadece kadınların fiziksel olarak değil aynı zamanda psikolojik, ekonomik, duygusal ve cinsel açıdan da mağduriyet yaşadığı bir olgu hâline gelmiştir (Heise, 1998). Bu şiddet türleri toplumsal sistemler ve kültürel normlar tarafından meşrulaştırılarak normalleştirilmiştir (Bourdieu, 2001).

6.1. Sessizlik - Sabır ve Mahremiyet

Küresel ölçekte şiddet olaylarının artmasına paralel olarak kadınlara yönelik şiddette artmaktadır. Kadına yönelik şiddet oranı ülkeden ülkeye değişkenlik gösterse de kadınlar bir şekilde şiddete maruz kalmaktadır. 2025 verilerine göre, Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler ortak araştırmasında, dünya üzerinde yaklaşık 840 milyon kadının yaşamları boyunca yakın partnerleri tarafından cinsel şiddet türlerine maruz kaldıklarını ortaya koymaktadır (WHO, 2025). Ülkemizde ise toplumsal etkenlerden kaynaklı kadına yönelik şiddetin boyutlarının belirlenmesi bazı alanlarda zorluklar ortaya koymaktadır (Sabiti, 2019).

Aile içerisinde ortaya çıkan şiddete yardım etmek yerine “kol kırılır, yen içinde kalır” gibi toplum içerisinde kalıplaşmış düşüncelerle aile birliğinin devamının sağlanması adına ya kadın suçlanmakta ya da sessiz kalması konusunda telkine uğramaktadır (Sabiti, 2019).

Bu bağlamda şiddet, yalnızca fail ile mağdur arasında gerçekleşen bir eylem değil, mahremiyet ve sabır telkinleri aracılığıyla toplumsal bağlamda yeniden üretilen güç ilişkisine dönüşmektedir.

“Açıkcısı çok faza destek görmedim. Buna ailem ve yakınlarım dahil. En acısı da buydu.” (K3,37)

“Yani ben öyle hiç kimseye bir şey... Sadece kendi içimde yaşıyordum. Son zamanlarda anlatmaya başlamıştım.” (K2,37)

“İşte tam biraz önce konuştuğum bu sorunun cevabıymış. Gerçekten kadının iyi olmasının istemiyor ya hani sürekli ayakları üstünde durmasını bize muhtaç olsun ya öldürüyorlar ya da engelli bırakıyorlar ya kadınları hiç istemiyor erkekler bence öyle.” (K2,37)

7. Yararının İki Yüzü

Aile içi şiddet, uluslararası tanımlamalara göre genellikle fiziksel, cinsel, sosyal, psikolojik ve ekonomik boyutlarıyla incelenmektedir. Fiziksel şiddet kadının beden bütünlüğüne zarar verebilecek davranışları içerirken; psikolojik şiddet mağdurun zihinsel ve ruhsal sağlığının zedeleyen tehdit, aşağılamak ve izolasyon gibi eylemleri kapsamaktadır (WHO, 2025). Ekonomik şiddet ise en yaygın görülen şiddet türü olarak belirtilmiştir. Ekonomik şiddet aile içi ilişkilerde kaynaklara erişimi kontrol

etme, çalışmayı kısıtlama ve mağdurun kendi temel ihtiyaçlarını karşılamasını engelleyecek biçimde yaptırımlarda bulunmaktır (UNHCR, 2025). Psikolojik şiddet, sözel olarak aşağılayarak direk kadının benliği hedef alır (Ünal, 2008). Bu tür şiddet davranışları, yalnızca bireysel olarak zarar verme eylemi değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yeniden üretildiği sistematik süreçler olarak karşımıza çıkmaktadır.

7.1. Bedende Saklanan Ruhta Taşınan İzler

Şiddet aile bireylerden birisinin diğeri üzerinde fiziksel ve duygusal zarar oluşturacak şekilde zorlamak, aşağılamak, güç göstermek, öfke ve stresini boşaltmak amacıyla bir partnerden diğerine yöneltilen şiddet davranışı olarak tanımlanır (Dunkle, 2004; Şahiner, 2007: 32-33). Şiddet aile içindeki bireylerden özellikle fiziksel, duygusal ve ekonomik olarak en zayıf olana yönelik şiddet türüdür. Bu durumda en çok mağdur olanlar şüphe yok ki kadınlar ve çocuklardır. Şiddetin uzun süre devam etmesi kadınlarda kalıcı izler bırakmakta, bu sürecin sadece fiziksel olarak değil aynı zamanda psikolojik ve sosyal boyutlarıyla kadınların bütün yaşamını kuşatmaktadır.

Bu yönüyle bakıldığında şiddet, bireyin benlik algısını ve özsaygısını geleceğe yönelik umutlarını kaybetmesine neden olur. Kadınların kimi zaman fiziksel yaralarını makyajla kapatmaları, şiddetin yalnızca bireysel bir gizleme davranışı olmadığını; toplumsal normlar, mahremiyet algısı ve aileyi koruma yükümlülüğüyle bağlantılı olduğunun göstermektedir. Psikolojik yaraların ise çoğu zaman dile getirilmeden içselleştirilerek normalleştirilmesini sağlayarak sessizlik üzerinden yeniden üretilmesini ortaya koymaktadır. Kadınların bu sessizliğe rıza anlamına gelmez; aksine toplumsal baskı ve çaresizliğin bir sonucudur. Toplumsal normlar ve mahremiyet algısı çerçevesinde şekillenen bu sessizlik pratiği saha görüşmelerinde kadınların fiziksel ve psikolojik yaralarını gizleme çabaları söylemlerine yansımaktadır.

“Fiziki şiddet ardından toplumun içine girmek zor oluyordu. Yüzümden ve vücudumda olan morlukları saklayabilmek için çok uğraşıyordum. Makyaj yaparak kapatmaya çalışıyordum. Psikolojik boyutu ise tamamen içimde derin yaralar açmıştı.” (K1,32)

“Öncelikle ben fiziki şiddete maruz kalmadım. Benimki psikolojik şiddetti. İnsanın ruhen yaralanması çok acı. Ne yaparsan yap artık hiçbir şey eskisi gibi olmuyor. İlişkimiz sarsıldı. Şu an ayrıyız ve problemimiz yok artık.” (K3,37)

“Benim için çok çok fazla zordu; çünkü hamilelik döneminde psikolojik şiddet başladı. Gerçekten çok zordu yani, anlatılmaz yaşanır o anlar.” (K2,37)

“Tek başıma yaşadım, evde dört duvar arasında tek başıyıldım. Kızım ve ben.” (K2,37)

7.2. Toplumsal Baskı ve Dul Damgası

Şiddetin temelini bakıldığında ilk toplumsallaşma sürecinde ailede öğrenilen ve içselleştirilen kültürel kodlar önemli yer tutar. Bu nedenle söz konusu bu kültürel kodlar ele alınarak sorgulanması gerekir. Nitekim bu kültürel kodlar kadınlar ve erkekler için ayrı düzenlendiği yönünde literatürde çok fazla çalışma bulunur (Sarıtaş, 2023). Kadınlık ve erkeklik algılara her toplumda tarihsel süreçlerle şekillenmiştir. Kültürel yapıdan hareketle hangi rol ve davranışın kadınlar ve erkekler için uygun olduğuna ilişkin toplumsal beklentiler şekillendirir. Öyle ki aynı zamanda cinsiyete dair kültürel algılar kadınların şiddete maruz kalmalarına etki eder. Çünkü kültürel kodlar açısından kadınlardan geleneksel kadınlık rollerini benimsemeleri beklenir (Bayhan, 2018:196).

Damga kavramının tarihsel analizine bakıldığında, ilk olarak köleleri ve haydutları toplumun diğer üyelerinden ayırmak için deriye kesici bir aletle bastırılarak oluşturulan kalıcı bir işareti tanımlamak için kullanılmıştır (Thornicroft, 2014: 197). Goffman'ın yaptığı çalışmaya göre, bu işaretleri Yunanlılar toplum içerisinde kişileri ahlaksız ve norm dışı davranışları ifşa etmeye yönelik olarak kullanmışlardır. Günümüzde damga kavramı asıl semantik köküne benzer bir anlamda kullanılsa da aslında gözden düşmenin tanımı olarak kullanılmıştır (Goffman, 2014).

Bu çerçevede değerlendirildiğinde şiddete maruz kalmış kadınların boşanma sonrasında “artık sen bir dulsun”, “davranışlarına ve giyim tarzına dikkat etmelisin” gibi söylemlerle karşılaşmaları, kadınların toplumsal olarak yeniden tanımlanmasına ve belirli roller üzerinde denetlenmesi sağlamaktadır. Söz konusu örnek, Goffman'ın damgayı bireyin

kimliğini tanımlayan onu normal olanın dışına iten toplumsal bir süreç olarak ele alan yaklaşımıyla örtüşmektedir.

“Bu hem gerçek hem de çok üzücü bir durum. Ben boşanmış biri olarak etrafta hatta en yakınlarım dulsun dediler. Dul kelimesinden nefret ederim. Ben dul değilim. Ben bekar bir insanım. Bu beni yaraladı o dönemler. Dulsun artık dikkat et kendine. Aman şunu yap şunu yapma falan filan derken, o günler geçti ama toplum olarak gerçekten çok cahiliz.” (K3,37)

8. Bireysel Başa Çıkma Stratejileri

Şiddete maruz kalmış kadınların, bu deneyim sonucunda ekonomik durumları, eğitim seviyeleri, manevi inançları ve aile desteğine bağlı olarak şiddetle başa çıkma stratejilerinin farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu çalışmadaki kadınların, maruz kaldıkları şiddetle mücadele edebilmek için farklı mekanizmalar geliştirdikleri görülmüştür. Katılımcılar, şiddetten kurtulabilmek için eğitim almanın ve ekonomik bağımsızlık kazanmalarının öneminden bahsetmiştir. Bazı katılımcılar ise manevi inanca sığınarak kendilerini ruhsal olarak rahatlatmaya çalışmıştır. Bu sebeple kadınların şiddetle mücadelede başa çıkma stratejileri, “manevi destek” ve “öz yeterlilik ve bağımsızlık” olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

8.1. Manevi Destek

Bireylerin stres oluşturan durum veya olaylarla mücadele etme sürecinde farklı mekanizmalardan faydalandığı görülmektedir. Kişi stresli bir olayla karşı karşıya kaldığında; inançlarından, dini pratiklerinden ve insanlar arası ilişkilerinden oluşan bir sistemden yararlanır. Bu sistem, stresli olay ve duruma bir tür zihinsel ve davranışsal alışmayı sağlayarak çözümler üretmesini mümkün kılar. Kısacası dini başa çıkma; kişinin sorunlarla başa çıkabilmek için dini kaynaklardan faydalanmasıdır (Karaman, Doğan, 2023)

“Beni ayakta tutan tek şey inancım oldu. İnançlı bir insanım. Allaha çok dua ettim. Tevekkülde bulundum. Ona inanınca ve ona işimi

birakınca her şey yoluna girdi zaten. Ondan başka dayanacağım ve güvencem yoktu; yoktur da.” (K3,37)

Katılımcıların deneyimleri, dini başa çıkma yalnızca bir inanç pratiği değil, travmatik süreçleri anlamlandırma ve yeniden yapılanma aracı olarak işlev gördüğünü göstermektedir.

“Ruhen yalnız bir dönemdeydim. Kimseden bir şey beklemedim. Hayatın zorluklarını üstlendim çalışmaya başladım yolumu ayırdıktan sonra. Zaten bir şeylerle uğraşınca başka şeyleri düşünmeye zaman kalmıyor. Allah’tan ayrılmadan kendime yol çizdim. Yapmak istediklerimi zaten yapıyorum. Kur’an okumak beni her türlü rahatlatıyordu. Zaten psikoloğa ya da ilaca gerek kalmadı. Kendi kendime atlatmaya çalıştım.” (K3,37)

8.2. Öz Yeterlilik ve Bağımsızlık

Bu çalışmada katılımcıların çoğu ekonomik özgürlüğün şiddet deneyimiyle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamışlardır. Genel olarak katılımcıların ifadelerinde “paramız veya mesleğimiz olsaydı şiddete maruz kalmazdım” ya da “şiddete maruz kaldığımda tahammül etmezdim; çünkü gidecek bir yerim olurdu” biçimindeki söylemler, ekonomik bağımsızlığın yalnızca maddi bir imkân değil, aynı zamanda şiddet ortamından uzaklaşmayı mümkün kılan temel bir hareket alanı sunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda ekonomik bağımsızlığın olmaması, kadının şiddet gördüğü ortamda kalmasını bireysel bir tercih olmaktan çıkararak yapısal bir zorunluluk hâline getirmektedir. Benzer şekilde Coşar ve Gürkan (2009), parasızlığın kadınları çaresiz bir duruma sürüklediğini belirtmektedir.

“Tabii ki kızım. Kızımın okul hayatıydı, zaten hemen ayrıldıktan sonra da işe girdim. İşim benim yani. Benim için gayet iyi oldu. Hem maddi hem manevi. Gayet iyi oldu.” (K2,37)

“Yani bence bir kız çocuğu kesinlikle okumalı, kendi ayakları üzerinde durmalı, hiç kimseye muhtaç olmamalı. Kesinlikle ne olursa olsun kesinlikle okumalı, başka bunun hiçbir açıklaması olamaz.” (K2,37)

Kadınlarda ekonomik sermayenin yokluğu kadını şiddet ortamında tutan yapısal bir bağlayıcılık üretirken, ekonomik bağımsızlık bu bağı çözerek kadının kendi yaşamında yeniden söz sahibi olmasını mümkün kılmaktadır.

“Ruhen yalnız bir dönemdeydim. Kimseden bir şey beklemedim. Hayatın zorluklarını üstlendim, çalışmaya başladım yolumu ayırdıktan sonra. Zaten bir şeylerle uğraşınca başka şeyleri düşünmeye zaman kalmıyor. Allah’tan ayrılmadan kendime yol çizdim. Yapmak istediklerimi zaten yapıyorum. Kur’an okumak beni her türlü rahatlatıyordu. Zaten psikoloğa ya da ilaca gerek kalmadı. Kendi kendime atlatmaya çalıştım.” (K3,37)

“Manevi şiddete maruz kalınca insan çevresindeki insanlara karşı güven problemi yaşıyor. Kabuğuma çekildim. Kendimi dinledim. Karamsar günlerde yaşadım tabi ki. Sonra kendi kendime ben değerliyim dedim. Ayağa kalktım. Ayağa kalkarken herkesin gerçek yüzünü gördüm ama. Bugün beni aşağı çeken bütün insanları hayatımdan çıkarılmış biri olarak çok mutlu ve huzurluyum.” (K3,37)

“Evet annem, dayılarım, teyzelerim her zaman destek oldular bana. Ayrılma sürecinde annem bana değişiklik olsun diye şehir dışına teyzemin yanına gönderdi. Orada aylarca kaldım. Teyzemin yanında çalışmaya başladım. Öz güvenim yerine gelmeye başlamıştı. Çünkü güzel bir aileye sahiptim. Gerçekten şanslıyım.” (K1,32)

9. Devletin Koruma Mekanizması

Kadına yönelik şiddetle mücadelede iki önemli unsur vardır. Bunlardan ilki kadın sığınma evleri, ikincisi ise “koruma emri” ya da “geri dur” emri olarak nitelendirilerek şiddet uygulayanın mağdurdan uzaklaştırılmasını sağlayan yasal düzenlemedir. Türkiye’de ise 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde “büyükşehir belediyesi ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar” denmesine rağmen, bu hizmetlerin yerine getirilmesi belediyelerin kendi mali durumlarına göre belirlendiğinden yeterli sayıda sığınma evi bulunmadığı söylenebilir.

Yetkili makamlar, yakın tehlike hâlinde bulunan aile içi şiddet failinin mağduru yeterli zaman dilimi içerisinde bulunduğu yeri terk et-

mesini emretme ve failin mağdurun ikametine girmesini ya da mağdur-
la veya risk altında olan kişiyle irtibata geçmesini yasaklama yetkisine
sahiptir. Bu noktada en önemli rol, kolluk kuvvetlerine düşmektedir.
Kolluk kuvvetlerinin mağdurlara yeterli ve acil koruma sağlayarak er-
ken müdahalede bulunması gerekir.

Taraf devletler, sözleşme uyarınca tanımlanmış suçların ciddiyetini
dikkate alarak, orantılı ve caydırıcı yaptırımlarla cezalandırılmalarını
sağlamak üzere gerekli yasal ya da diğer önlemleri almakla sorumlu-
dur. İhtiyaç duyulması hâlinde kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakmayı
gerektirecek kararlar alınabilmekte; panik butonu ve elektronik kelepçe
gibi teknik araçlarla failin takibi sağlanabilmektedir (Molu, 2018).

1 Ekim 2011 itibarıyla yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muha-
kemeleri Kanun uyarınca dava açılması gereken gider avansı 28 Ekim
2025 tarihli Resmî Gazete 'de yayınlanan tarifeye göre taraf sayının beş
katı tebligat ücreti ile diğer giderleri kapsayacak şekilde 530 tl olarak
belirlenmiştir (Resmî Gazete,2025). Her ne kadar 6284 sayılı Kanun
kapsamında koruma talepleri harçtan muaf tutulmuş olsa da uygulama-
da yargısal prosedürlere ilişkin bazı masrafların talep edilmesi, düşük
gelirli kadınlar açısından adalete erişim hakkını güçleştirmektedir.

9.1. Bürokratik Aşamalar

Şiddete maruz kalmış kadınlar, şiddet deneyiminden sonra kendile-
rini hukuksal bir mücadele içerisinde bulmaktadırlar. Şiddet deneyimi
yaşamış kadınlar hem psikolojik hem de ekonomik zorluklarla baş et-
mek zorunda kalırken, aynı zamanda bürokratik aşamaların içerisinde
kendilerini bulmaktadırlar. Hukuksal haklarını kullanmak için baş-
vurdukları kamu kurumlarında uygulanan mevzuatların fazla oluşu,
kadınların hukuksal haklarına ulaşmadan süreci yarıda bırakmalarına
neden olmakta; bu durum, araştırmaya yansayan katılımcı söylemlerin-
den anlaşılmaktadır.

*“Yardım almadım bir yere de başvurmadım da. Maddi ve manevi.
Kendi çabalarımla ayaklarımın üstünde durdum. Başvurmadım; ama
öyle bir şey yapmış olsaydım eminim ki onunla alakalı da sıkıntılarla
karşılaşırdım.” (K3,37)*

“Öncelikle kimseye yük olmak istemedim. Baroya başvurmak istedim. Avukat talep etmek istedim. Yalnız, prosedürü ve evraklar beni bayağı uğraştıracaktı. Zaten o ara teyzelere gitmeye karar verdim. Farklı şehirlerdeyken yaklaşık bir yıl herhangi bir dava açmadan karşılıklı resmi olarak kalmaya devam ettik. Kendisi bana uzun bir süre sonra yazdı. Anlaşarak ayrılmaya karar verdik. Birbirimizden maddi, manevi hiçbir şey talep etmeden avukatsız, tek celsede anlaşarak boşandık.” (K1,32)

9.2. Koruma Mekanizmalarının İşleyişi

Kadına yönelik şiddet, günümüzde artan vakalar nedeniyle toplum içerisinde oldukça önemli bir sorun olarak kabul edilmektedir. Bu sorunun ortadan kaldırılması için devlet ve sivil toplum kuruluşları çeşitli ortak faaliyetler yürütmektedir. Konuya dair yasal prosedürlerle çerçevesi keskin şekilde çizilmiş olsa da ne yazık ki medyadaki görünüm hem nitelik hem de nicelik bakımından rahatsızlık verici boyutlardadır.

Türkiye’de 1980’li yıllar sonrasında ilgi konusu hâline gelen kadına yönelik şiddetle mücadele, 1990’ların sonlarına kadar uzanarak sivil toplum kuruluşları öncülüğünde başlamıştır. 2000’li yıllara gelindiğinde ise kamu kurumlarıyla iş birliği artmış, valilikler ve belediyeler de sürece dâhil olmuşlardır. İçişleri Bakanlığı, 2006 yılında “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü” isimli bir yönetmelik imzalayarak kolluk kuvvetlerine yönelik eğitim programları düzenlemeye başlamıştır (Polis Akademisi Başkanlığı, 2018). Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü ile Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü arasında yapılan iş birlikleri kapsamında, sağlık personeline şiddetle mücadelede gerekli eğitimler sağlanmıştır.

2009 yılına gelindiğinde, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi tarafından imzalanan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü” ile yargı mensuplarının bu süreçte etkin rol alması sağlanmıştır. 2011 yılında kurulan “Aile İçi Şiddet Bürosu”, şiddet mağdurlarına özel hizmet vermeye başlamış; 2012 yılında ise Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde “Aile İçi Şiddetle Mücadele” birimi açılarak bu yöndeki çalışmalar yürütülmüştür (Dalkılıç, 2021, 75-78). Aynı yıl yürürlüğe giren 6284 sayılı Kanun’da yapılan bazı dü-

zenlemelerle “Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezlerinin” kurulması sağlanmıştır.

Formel yapılarda alınan bu kadar önleme rağmen uygulamaların yeterli gelmediği gözlenmektedir. Araştırmaya destek veren kamu çalışanı iki hukukçunun söylemlerine göre, kanunların cezai yaptırımlar açısından yeterli olduğu; ancak uygulamada ciddi sıkıntılar yaşandığı dile getirilmektedir. Şiddeti uygulayan kişilere hukuksal süreç içerisinde müdahale edildiği, ancak mahkeme sürecinde serbest bırakılmaların cezai yaptırımların yetersiz olduğu düşüncesini güçlendirdiği ifade edilmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırmada, kadına yönelik şiddetin yalnızca bireysel problem bağlamında ele alınmayacak kadar çok boyutlu yapısal bir sorun olduğu ortaya konulmaktadır. Sahada ulaşılan bulgular, şiddetin kadınların yaşamlarında ekonomik bağımsızlık, hukuksal süreçlere erişimde yaşanan güçlükler, aile ve sosyal çevrenin çifte yüzü ile manevi başa çıkma stratejileri üzerinden yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda şiddet, bireysel olmaktan ziyade cinsiyet eşitsizlikleriyle örülü bir ilişki ağı içerisinde süreklilik kazanmış toplumsal bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında görüşülen kadınların anlatılarından anlaşılacağı üzere, ekonomik bağımsızlığın şiddet deneyiminde belirleyici bir rol oynadığı açık biçimde ortaya konulmaktadır. Kadınların büyük bir kısmı, ekonomik özgürlüklerinin olmamasını şiddete maruz kaldıklarında buldukları ortamdan uzaklaşamamalarının temel nedeni olarak ifade etmektedir. Gelirim olsaydı “gidecek bir yerim olurdu” söylemi, ekonomik bağımlılığın yalnızca maddi değil, aynı zamanda mekânsal ve sosyal olarak hareket etmelerini de kısıtlayan bir mekanizma hâline geldiğini göstermektedir. Bu durum, kadınların şiddet ortamında kalmalarının bireysel bir tercih değil, yapısal bir zorunluluk hâline geldiğini düşündürmektedir. Ekonomik bağımlılık, kadınların şiddeti tolere etmelerine neden olan başlıca bir unsur olarak bu sistemi besleyen bir işlev görmektedir.

Bir başka açıdan bakıldığında, araştırmada ortaya çıkan unsurlardan biri de kadınların şiddetle baş etme süreçlerinde geliştirdikleri farklı

stratejilerdir. Şiddete maruz kaldıklarında kadınların yalnızca pasif mağdurlar olarak nitelendirilmediği; aksine eğitim alan, çalışma hayatına katılma ve ekonomik bağımsızlık kazanma yönünde adımlar atarak öz yeterliliklerini yeniden inşa etmek için eylemler gerçekleştirdikleri görülmüştür. Boşanma sonrası iş bulup çalışmaya başlayan kadınların kendilerini daha güçlü ve özgüvenli hissettiklerini ifade etmeleri, ekonomik güçlenmenin psikolojik durumlarıyla da doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, şiddetle mücadelenin yalnızca koruma politikalarıyla değil, kadınların güçlenmesini sağlayan sosyal ve ekonomik politikalarla birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışma bulguları, manevi desteğin de şiddete maruz kalmış kadınların şiddetle başa çıkma sürecinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bazı kadınların manevi inançlarına yönelerek yaşadıkları şiddet travmalarıyla baş etmeye çalışmaları, dini ve manevi kaynakların ruhsal olarak rahatlatıcı ve dayanıklılık geliştirici bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Manevi destek, bu anlamda kadınların şiddet deneyimlerini anlamlandırmalarını sağlayarak psikolojik olarak ayakta kalmalarına yardımcı olan bir başa çıkma stratejisi olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak bu başa çıkma stratejisi, yapısal sorunları çözmekten ziyade bireysel düzeyde kadına rahatlama sağlamaktadır.

Hukuksal problemler, bu araştırmada kadınların en fazla zorlandıkları alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Şiddet deneyimi sonrasında bitkin olan kadınların kendilerini karmaşık ve yorucu bir hukuksal mücadelenin içerisinde bulmaları, hukuk süreçlerinin neticelenmesinde ciddi yapısal engeller bulunduğunu göstermektedir. Bu durum, Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemelerin var olmasına rağmen uygulamalarda ciddi sorunlar yaşandığını ortaya koymaktadır. Araştırmada yer alan kamu çalışanı olan hukukçuların ifadeleri de bu süreci destekler niteliktedir. Hukukçular, mevzuatların yeterli olduğunu, ancak uygulamada caydırıcılığın sağlanmadığını vurgulamışlardır.

Genel olarak bir değerlendirme yapıldığında, bu çalışma kadına yönelik şiddetin bireysel düzeyde ele alınamayacağını; ekonomik, hukuksal, kültürel ve toplumsal boyutlarıyla birlikte değerlendirilmesi gereken

yapısal bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların şiddetle başa çıkma süreçlerinde geliştirdikleri stratejiler, kadınların yalnızca mağdur değil, aynı zamanda mücadele eden ve çözüm arayan aktif özneler olduklarını göstermektedir. Ancak kadınların bu bireysel çabalarının kalıcı olabilmesi için, yapısal eşitsizlikleri azaltmaya yönelik bütüncül politikaların üretilerek hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda çalışma, kadına yönelik şiddetle mücadelenin yalnızca hukuki düzenlemelerle değil; ekonomik güçlenme, sosyal destek mekanizmalarının işlevselliği ve kurumsal uygulamaların etkin hâle getirilmesiyle mümkün olacağını ortaya koymaktadır. Bu araştırma sonucunda elde edilen veriler ışığında, aşağıdaki aksiyonların alınması önerilmektedir.

Kadınların ekonomik bağımsızlıklarını desteklemek amacıyla, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İŞKUR iş birliğinde, şiddete maruz kalmış kadınlara yönelik meslek edindirme kursları ve istihdam garantili programlar çeşitlendirilerek yaygınlaştırılabilir. Bu programların kısa süreli olmaması; kadınların iş piyasasına katılımlarını sağlayarak kalıcı hâle gelene kadar eğitim ve sertifikalarla sürdürülebilir biçimde yürütülmesi önem taşımaktadır.

Ayrıca eğitimsiz kadınların kendi ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmelerini desteklemek amacıyla girişimcilik kursları verildikten sonra hibe programlarına ağırlık verilmelidir. Özellikle yerel kadın kooperatiflerinin desteklenmesi, kadınların hem ekonomik hem de sosyal dayanışma ağlarını güçlendirerek kadınlar arası dayanışmanın genişletilmesini sağlanabilir. Küreselleşmeyle birlikte dijital platformlarda görünürlük kazanabilmeleri için dijital pazarlama ve ürün geliştirme süreçlerine yönelik eğitimler verilmesi, kadın emeğinin küresel ölçekte erişilebilirliğini artıracaktır.

Bunun yanı sıra, ekonomik güçlenme programlarının yalnızca istihdam odaklı değil; hukuki danışmanlık, çocuk bakım hizmetleri ve psiko-sosyal destek hizmetlerini içeren bütüncül bir yapıda sunulması daha etkili olacaktır. Kadınların kendilerini yeniden inşa etme sürecinde yaşama katılımlarını zorlaştıran bakım yükünün azaltılması, kadınların ekonomik olarak güçlenmesine yönelik politikalarla mümkün olabilecektir.

Bu araştırmada ulaşılan bulgulardan hareketle, gelecekte kadına yönelik şiddet alanında yapılacak çalışmaların aşağıda odaklanılan konu-

lar üzerinden yürütülmesi araştırmaya zenginlik katacaktır. Gelecekte yapılacak araştırmaların, kadına yönelik şiddeti yalnızca kadınların deneyimleri üzerinden okumak yerine; kadınların güçlenme süreçlerini, öz yeterlilik inşa etme pratiklerini ve ayakta kalabilmek için geliştirdikleri direnç stratejilerini merkeze alan çalışmalar şeklinde kurgulanması literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Özellikle ekonomik güçlenme programlarına katılan kadınların uzun vadeli yaşam deneyimlerine odaklanan boylamsal araştırmalar, politika üretim süreçlerini açıklamada araştırmacılara zengin veri sunacaktır.

Önem arz eden bir diğer konu ise kadınların manevi başa çıkma stratejilerinin, şiddet deneyimlerini anlamlandırma süreçlerindeki rolünü farklı kültürel bağlamlarda ele alan karşılaştırmalı analizlerin yapılmasıdır. Bu tür çalışmalar, söz konusu sorunun kuramsal olarak derinleşmesine imkân tanıyacaktır.

KAYNAKÇA

- Aleman, C. (2009). Şiddet Biçimleri). In H. Hirata, F. Laborie, H. Le Doare, D. Senotier Eds), *Eleştirel Feminizm Sözlüğü* (G. Acar, Savran, Trans., pp. 274, 278). İstanbul: Kanat Kitap.
- Adler, P. S., Kwon, S. W. (2002). "Social capital, Prospects for a New Concept". *Academy of Management Review*, 27(1), 17,40. <https://doi.org/10.5465/amr.2002.5922314>.
- Ağcasulu, H. (2018). "Sosyal Bilimlerde İlişkileri İnceleyen Bir Yöntem: Sosyal Ağ Analizi". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (22), 1915-1933.
- Akbaş, Gülçin, Ceylan, Batur, Suzan. (2023). The Role of Ambivalent and Some Demographic Variables in Perpetuating Honor-Based Inequalities. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Akın, M. (2013). "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kullanılan Mobil Uygulamaların Kamu Değeri Perspektifinden Değerlendirilmesi". *Fiscaoeconomia* 7(1), 341-364. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1150319>
- Akın, M. (2013). "Aile İçi Şiddet". *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 71(1), 27-42.

- Babacan, M. E. (2012). *Sosyal paylaşım ağlarında sosyal sermaye pratikleri*. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Butler, J. (1999). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.
- Bourdieu, P. (2010). *Pratik Nedenler: Eylem Kuramı Üzerine*. Çev. H. U. Tanrıöver. Hil Yayınları.
- Bourdieu, P. (2001). *Masculine Domination*. Stanford University Press.
- Coşar, F., ve Can Gürkan, Ö, (2009). “Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri”. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2(3), 124-129.
- Dalkılıç R. A. 2021, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Kamu Politikası Süreç Analizi”. *Refleksif Sosyal Bilimler Dergisi* 2(1), 61-82.
- Daloğlu, H., Varol, N., Varol, Ş. (2000). “Kadına Yönelik Aile içi Şiddetin Yasal Açından Değerlendirilmesi”. *Adli Tıp Bülteni* 5(3), 224-229.
- Gezer Tuğrul, Y. (2024). *Van'da erken yaşta evlendirilen erkekler: Toplumsal normlar ve bireysel deneyimler*. *İmgelem*, 14, 521-554. <https://doi.org/10.53791/imgelem.1484498>.
- Goffman, E. (2014). *Damga: Örselenmiş kimliğin idare edilişi üzerine notlar* (Ş. Geniş, Çev.). Heretik Yayınları.
- Demir, T., Nalbant, F. (2023). “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kullanılan Mobil Uygulamaların Kamu Değeri Perspektifinden Değerlendirilmesi”. *Fiscaoeconomia* 7(1), 341-364. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1150319>
- Doğrucan, A., Yıldırım, Z. (2020). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Bir İnceleme”. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2(2), 122-138.
- Jewkes, R. K., Levin, J. B., ve Penn-Kekana, L. A. (2004). Gender-based violence, relationship power, and risk of HIV infection in women attending antenatal clinics in South Africa. *The Lancet*, 363(9419), 1415-1421. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(04\)16098-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(04)16098-4)
- Engin, D. (2022). *Economic Evaluation of Life Plans of Women Victims of Violence, Case of Yalova*. Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- Haythornthwaite, C. (2005). "Social Networks and Internet Connectivity Effects". *Information Communication Society* 8(2), 125-147. <https://doi.org/10.1080/13691180500146185>
- Heise, L. L. (1998). Violence against women: An integrated ecological framework. *Violence Against Women*, 4(3), 262-290. <https://doi.org/10.1177/1077801298004003002>
- Jordan, J., Kaplan, A., Miller, J. B., Stiver, I., ve Surrey, J. (1991). Women's growth connection. New York, NY: Guilford Press.
- Jansen, H. A. F. M., Yüksel, İ., Çağatay, P. (2009). "Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı". T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları içinde. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- İbiloğlu, A. O. (2012). "Aile içi şiddet. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar." 4(2), 204-222. <https://doi.org/10.5455/cap.20120413>
- İnci, R. (2020). "Çalışan Kadınlarda Şiddet Algısı ve Bu Algıda Ekonomik Şiddetin Yeri". *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi* 3(1), 189-206. <https://doi.org/10.33712/mana.594761>.
- International Hevsel Scientific Studies Congress (Ed. Baskoymus, T.). (2025, February 21, 23). *Proceedings of the International Hevsel Scientific Studies Congress* (Diyarbakır, Türkiye).
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM). (2009). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. T.C. Başbakanlık.
- Karaman, N., Doğan, K. (2023). "Şiddeti Adlandırma Ve Anlama, Türkiye'de Şiddete Maruz Kalan Kadınların Deneyimleri ve Baş Etme Stratejileri". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 75, 71-86. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1121909>.
- Karipçin Teke, H. (2024). Sosyal Sermaye Teorisi Bağlamında: Sosyal Paylaşım Ağlarında Güven. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 5(1), 174.
- Kaptanoğlu, İ. Y. (2012). Kadına Yönelik Şiddet. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı.
- Kaya Erten, Z., ve Bayraktar, E. (2015). Aile içi şiddete kültürel bakış. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Hemşireliği - Özel Konular*, 1(2), 1-6.
- Kırbaş Canikoğlu, S. (2015). "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)". *Ankara Barosu Dergisi* 3, 355-378.

- Lundgren, E. (2012). *Şiddetin Normalleştirilme Süreci*. Çev. B. Ekal, İstanbul, Mor Çatı Yayınları.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. Çev. O. Akınhay, D. Kömürcü. Bilim ve Sanat Yayınları.
- McGee, C. (2000). Childhood experiences of domestic violence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 41(5), 571–583. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00644>
- Molu, B. (2018). *Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelede hukukun rolü*. Umut Vakfı. <https://www.umut.org.tr/UserFiles/Files/Document/document-08-BenanMolu-Kadina-Yonelik-Siddet-ve-Ev-Ici-Siddetin-Onlenmesi-ve-Bunlarla-Mucadelede-Hukukun-Rolu.pdf>
- Özçelik, E. (2015). *Şiddete maruz kalan kadınların toplumsal entegrasyonda yaşanan zorlukları*. Umut Vakfı. <http://www.umut.org.tr/userfiles/files/PDFler/Esin%20O%C3%96zc%C3%BCelik.pdf>
- Özkan, G. (2017). *Kadına Yönelik Şiddet – Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme*. Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 533–564. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/744941>
- Polis Akademisi Başkanlığı (2018). *Aile İçi ve Kadına Şiddetle Mücadele*. Polis Akademisi Yayınları.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2025). *Harçlar Kanunu Genel Tebliği (Yıl: 2025)*.
- Sabiti, S. (2019). *Partneri Tarafından Şiddet Görmüş Kadınların, Şiddet Algısı, Şiddete İlişkin Tutumları ve Kullandıkları Baş Etme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Sarıtaş, S. (2023). “Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Sosyal ve Kültürel Dinamikleri”. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(44), 1688-1700. <https://doi.org/10.12981/mahder.1379787>
- Şahiner, G. (2007). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sağlığı*. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

- Thornicroft, G. (2014). *Shunned: Discrimination Against People with Mental Illness*. Oxford University Press.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2025, 24 Şubat). *2024 yılı evlenme ve boşanma istatistikleri* [Bülten]. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2024>.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *Evlenme ve boşanma istatistikleri 2024* [Haber bülteni]. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2024>.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *Türkiye çocuk istatistikleri 2024* (Rap. No. Türkiye_Cocuk_2024EN). https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/Turkiye_Cocuk_2024EN.pdf
- Ulmestig, R., Eriksson, M. (2017). “Women’s Experiences of Intimate Partner Violence: A Qualitative Study on Coping Strategies and Help-Seeking Behaviour”. *European Journal of Social Work*, 20(5), 694-706. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.132164>.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2025). *Gender-based violence*. <https://www.unhcr.org/...>
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Aile ve Toplum*, 7(2), 9, 20. Yam, F. C. (2021). İlişkisel Kültürel Kuram ve Kavramlarının Türk kültürü Açısından Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*, 41(1), 477-495. <https://doi.org/10.17152/gefad.770411>
- World Health Organization. (2025). *Violence against women*. <https://www.who.int/...>
- Yam, F. C. (2021). İlişkisel kültürel kuram ve kavramlarının Türk kültürü açısından değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 477-495.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (1998). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

**Ortak Kader Coğrafyası: Asyafrika. Çizgisiz Defter. Akif Emre.
Büyüyen Ay Ywayınları, 2019, 264 s. ISBN: 6059268295**

BEYZA ARSLAN

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencisi
Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Divinity, Undergraduate Student
Kırşehir, Türkiye

Türü: Kitap Değerlendirmesi

ORCID 0009-0009-5716-5299

arslan.beyza@ogr.ahievran.edu.tr

Geliş Tarihi: 19 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

Özet

Âkif Emre'nin *Çizgisiz Defter* adlı eseri, onun İslam coğrafyasına yaptığı seyahatlerin neticesindeki gözlemlerini ve ulaştığı sonuçları içeren bir kitaptır. Çalışmamıza konu edindiğimiz "Asyafrika" bölümü de bu seyahatlerden oluşmaktadır. Âkif Emre bu başlık altında, Asya-Afrika coğrafyalarındaki Müslüman toplumların tarihsel serüvenini, sömürgecilğe maruz kalması ve modern dünyada Müslüman kimliğini koruma mücadelesini derinlikli bir şekilde ele almıştır. Akif Emre, bu bölgeleri yalnızca bir coğrafya olarak değil, tarih, medeniyet, kültür ve kimlik konularını ve bunların birbirleri ile olan ilişkilerini bizlere sunar. Kitabında İslam coğrafyalarını parçalayan küresel güçlere, kimlik krizlerine ve modernleşmenin dayattığı dönüşümlere eleştirel bir bakış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Âkif Emre, Çizgisiz Defter, İslam Coğrafyaları, Asya-Afrika, Modernleşme, Medeniyet

Abstract

Âkif Emre's work, *The Unlined Notebook*, is a book comprising observations and conclusions drawn from his travels across the Islamic geography. The 'Asyafrika' section, which forms the subject of our study, consists of these travel accounts. Under this heading, Âkif Emre thoroughly examines the historical journey of Muslim societies in the Asia-Africa regions, their subjection to colonialism, and their struggle to preserve Muslim identity in the modern world. Emre presents these regions not merely as geographical entities, but by laying out themes of history, civilization, culture, and identity, and the interrelationships between them.

In his book, he offers a critical perspective on the global powers that fragment Islamic lands, as well as on identity crises and the transformations imposed by modernization.

Keywords: Akif Emre, Unlined Notebook, Islamic Geographies, Asia-Africa, Modernization, Civilization

Giriş

Âkif Emre'nin *Çizgisiz Defter* adlı çalışması, farklı dönemlerde kaleme aldığı seyahat yazılarından oluşur. Bu yazıların ortak özelliği önemli ölçüde yaşanan gerçeklere, toplumsal olaylardan siyasal durumlara kadar çeşitli gözlem ve tespitlere dayanmasıdır.

Yazar kitabında, coğrafyalardan yola çıkarak tarih, medeniyet, kültür ve kimlik üzerine düşüncelerini ve tespitlerini ortaya koyar. Âkif Emre, İslam coğrafyaları üzerindeki izlenimlerini kaleme alırken çizgiler olmadan, sınırların parçalandığı, belli kalıplara dayalı olarak düşünmek yerine kendi zihnimizin, ruhumuzun, gözlemlerimizin keşfiyle yeniden yazılmayı bekleyen bir defter olarak okuyucularına görüşlerini sunar.

Çalışmamızda Âkif Emre'nin *Çizgisiz Defter* eserinin "Asyafrika" bölümünü değerlendireceğiz. Amacımız hem üniversite gençliği hem de Müslüman bir birey olarak yazarın sunduğu teklifleri, yapmış olduğu eleştirileri ile İslam coğrafyasını tanımak, anlamak için bir yol haritasına dönüştürmektir.

1. Osmanlı Afrikası

Âkif Emre, "Osmanlı Afrika'sı ya da Sevakin Diye Bir ada" başlıklı yazısının girişinde Sudan Devlet Başkanı Ömer el-Beşir'in Türkiye ziyareti etrafında yürütülen tartışmaları merkeze alarak Sudan'a yönelik algının yüzeyselliğini eleştirir.¹ Bu eleştiriler üzerinden Sudan'ı anlamamızın önündeki en büyük engelin tarih bilgisinden ve derinliğinden yoksun olduğumuzu vurgular.² Âkif Emre, Sudan'da bugüne kadar yaşanan krizleri, darbeleri ve yaşanmakta olan zulümlerin altında yatan asıl sebepleri anlayabilmek için farkındalık ve bilinç inşa eder.

¹ Akif Emre, *Çizgisiz Defter* (İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2016), 239.

² Emre, *Çizgisiz Defter*, 239.

Yazar, Sudan'da bulunan Sevakin adası ziyaretinde karşılaştığı duruma ilişkin duyduğu üzüntüsünü gizleyemez. Orada Osmanlı'ya ait birçok yerin harap olduğunu görünce terk edilmişliğin, yenilmişliğin ve hepsinden acı olanı vefasızlığın verdiği acı ile dertlenir.³ Bu bağlamda Sevakin, Müslüman toplumların kendi miraslarına sahip çıkamadığının bir göstergesidir.

Âkif Emre "Afrika Bizim Neyimiz Olur?" başlıklı yazısında var olan kimi sorunların her ne kadar insan hakları sorunu gibi sunulsa da gerçekte bu kisveden çıkartılıp stratejik argüman hâline getirildiğini ifade eder. O, soykırımların, darbelerin, iç savaşların bu kirli mücadelenin iletişim çağında insanları sağır ve duyarsız kıldığı bir saha oyununa dönüştüğünü vurgular.⁴

Yazar, bu bölgelerde küresel güçlerin çıkar çatışmalarının olduğunu ve insan hakları söylemlerinin ise bir kılıf olarak kullanıldığını ifade eder. Ayrıca medya kanallarının da bölgede yaşananları gerçekleri çarpıtarak sunduğunu belirtir. Bu yüzden insanlar da yaşanan acılara karşı sağır, dilsiz ve duyarsız hâle gelir.

2. Modernlik ve Şehir Algısı

Âkif Emre, bir önceki yazının devamında Cezayir'in atları ve gecekonduları üzerinde durur. Oradaki insanların yoksul ve yoksun oluşunun doğurduğu sorunlardan bahsederken, batılılaşma ve modernlik karşısındaki açmazlar görmezden gelinirse ne muhalefetin çözülebileceği ne de iktidarın toplumla uzlaşabileceğini düşünür.⁵ Yazar, her ne kadar Cezayir'in gecekondularına değinmiş olsa da asıl oradaki halkın özgürlüğüne kavuşup yükseleceği günlerin umudunu hep içinde taşır.⁶

Şehirler, dinî yaşamın seyredildiği mekânlardır ve dinin ete kemiğe bürünmüş hâlidir. Bu yüzden şehirlerimizi imar ederken insanın ahlakını, inancını, ruhunu ve tarihini de ihmal etmediğimiz ölçüde o şehirler gerçek anlamını bulur. Bugün şehirlerimize baktığımızda ne kadar Medine ne kadar Medine değil; o bilinçle, farkındalıkla bakmamız ge-

³ Emre, *Çizgisiz Dafter*, 240.

⁴ Haber7, "Afrika bizim neyimiz olur?" (Erişim 11 Aralık 2025).

⁵ Emre, *Çizgisiz Dafter*, 244.

⁶ Emre, *Çizgisiz Dafter*, 244.

rekmetedir. Âkif Emre Müslümanların modern dönemde karşı karşıya kaldıkları ve önemli bir sorun olan şehir meselesini ele alır. Bu durumu da Hz. Peygamber'in yaşadığı şehir olan Medine özelinde dikkatlerimize sunar. Âkif Emre'ye göre medeniyetimizin doğduğu yer Medine kentleşme sorunuyla karşı karşıyadır.⁷ Bu durum bize Müslüman toplumların şehir algısının nasıl dönüştürüldüğünün farkına varmamız gerektiğini düşündürmelidir.

3. Ortak Kader Bilinci

Âkif Emre, özellikle Müslüman coğrafyalarda yaşanan dağınıklığı, iç çatışmaları ve bunların neticesinde yurtlarından ayrılmak zorunda bırakılan, muhacir duruma düşen Müslümanların durumunu ele alır. Ona göre muhacirlik sadece hicret edenlerin değil bütün insanlığın iman bütünlüğünü taşıyan bir meseledir. “Benim Muhacirlerim” ifadesini kullanırken ortak kader bilincinin fikrini bizlere sunar.⁸

Bu başlık altında karşılaştığı bir mültecinin unutamadığı anısını bizlere şöyle aktarır:

Bir gece vakti peşimden koşarak hayatının en büyük itirafını, pişmanlıklarını, hayal kırıklıklarını anlatan Kuzey Iraklı Mültecinin iç dünyası... Saddam rejiminden kaçıp büyük hayallerle sığındığı Londra'da yüz yüze geldiği Batının ikiyüzlülüğü, kendinden olmayana, esmer tenliye, Müslümana karşı ayrımcılığından bahseder.⁹

Toplumun mültecilere karşı zaman zaman acıma, zaman zaman dışlama üzerinden kurduğu ilişkileri eleştirerek bizi daha adil, daha merhametli, daha insani bir tutuma davet eder. Bu eleştirilerinden yola çıkarak aslında toplumların muhacirlere karşı davranışlarıyla değer kazandığını veya kaybettiğini anlamaktayız.

Sonuç

Yazar, bizlere Dünya'ya Batı'nın gözüyle değil, kendi medeniyetimizin gözüyle bakabilmenin kapısını aralar. Müslüman kimliğimizle, İslam coğrafyalarının birbirinden kopuk ülkeler olmadığını, ortak bir

⁷ Emre, *Çizgisiz Dafter*, 247.

⁸ Emre, *Çizgisiz Dafter*, 252.

⁹ Emre, *Çizgisiz Dafter*, 254.

tarihî geçmişe, ortak dertlere ve geleceğe dair imkânlarımızın olduğu unutulmamalıdır. Akif Emre'nin de ifade ettiği gibi: “Önce Müslümanca idrak. Müslümanlığın bu topraklar için olduğu kadar insanlığın ufkunda umut olabilmesi, bu iddiada bulunanların Müslüman olmalarıyla değil Müslümanlığı ne denli yaşadıkları ve temsil ettikleri ile doğrudan alakalı. Müslüman olma iddiasını tek başına taşımak; bir idrak ve bilince, hayat ve ahlaka dönüşmedikçe ancak İslam'ın vakarını, itibarını harcamakla neticeleneceğini belirtmektedir.”¹⁰

Bütün bu değerlendirmeler sonucunda meselenin adı konmuştur. Kimlik ve var oluş anlamı! Sahip olduğumuz değerlerin bize kazandırdığı kimlik ile ve Müslüman kimliğimizin gerektirdiği ahlakı, idraki ve sorumluluğu yerine getirdiğimiz müddetçe hiçbir gücün ümmet olma şuurumuzu silemeyeceği, kardeş olmanın yüceliğini unutturamayacağı ve kendi değerlerimizden koparamayacağı açıktır.

KAYNAKÇA

Akif Emre. *Çizgisiz Defter*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2016.

Haber7. “Afrika bizim neyimiz olur?” (Erişim 11 Aralık 2025). <https://www.haber7.com>

YeniŞafak. “Önce Müslümanca idrak” (Erişim 13 Aralık 2025). <https://www.yenisafak.com>

¹⁰ YeniŞafak, “Önce Müslümanca idrak” (Erişim 13 Aralık 2025)

KIRSEHIR
AHI EVRAN UNIVERSITESI
ILAHİYAT FAKÜLTESİ

AKADEMİ DÜŞÜNCE
KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ
MAYIS 2026 | MAY 2026
SAYI 1 | VOLUME 1 | ISSN

**Babalar da Ağlar. Nail Karagöz. Altınordu Yayınları, 2020, 276s.
ISBN: 6057702630**

ALİ KEMAL AÇIKBAŞ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İdari Personel

Kırşehir, Türkiye

Kırşehir Ahi Evran University, Faculty of Divinity, Administrative Staff

Kırşehir, Türkiye

Türü: Kitap Tanıtımı

ORCID 0009-0002-4468-6334

alikelmal.acikbas@ahievran.edu.tr

Geliş Tarihi: 1 Şubat 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

Gerçek olan sadedir; karmaşa genellikle yapay olandan doğar.

Markus Aurelius

Fakültedeki ilk aylarımdı. Memurdum, birim değiştirmiştim, bulunduğum ortama, insanlara, hatta kendime bile yabancı hissediyor; çalıştığım yere yeni yeni alışıyordum. O dönemde zihnim oldukça yorgundu. Bir yandan fakültede ders veren hocaların yazdığı kitapları, makaleleri okuyup hocaları tanımaya çalışıyor, bir yandan da ilgimi çeken felsefe kitaplarını okuyup, kavramların ardındaki gizlenmiş olan öğretileri bulup, içselleştirmeye çalışıyordum. Okuma eylemi yer yer bir iç savaş hâline gelmişti zihnimde.

İşte tam da o günlerde, Kırgızistan'dan görev dönüşü yeni gelmiş Nail Karagöz Hoca ile tanışma fırsatım oldu. Henüz yeni tanışmıştık; ama tanıştığımız ilk gün bana Kırgızistan'dan getirdiği keçeden yapılmış bir ak-kalpak ve bir kitap hediye etti. Kitabın kapağına göz attım, “Babalar da da Ağlar..” Bu, hocanın yirmi üç yaşındaki oğlunu kanser nedeniyle kaybettikten sonra yayınladığı; hastalık sürecini ve sonrasını anlattığı kitaptı.

İtiraf etmeliyim ki ilk anda, kitap hakkında, insan zihninin kolayca sığınabileceği bir önyargıyla, “Bu bir babanın içini dökme, acısını hafifletme çabası, bir çeşit yas günlüğü, bir ağıt, bir iç rahatlatma girişi” diye düşündüm. Okuyacağım sayfalarda, sadece evlat kaybının ağırlı-

ğını bulacağımı zannettim. Bir gölge belirdi içimde. Olağan akışa ters, zamansız ölümler, hep katlanılması zor ve üzücü olmuştur benim için. “Bir adam eşini kaybettiğinde ona ”dul adam” deniyordu. Bir kadın eşini kaybettiğinde ona “dul kadın” deniyordu. Ama olağan akışa ters bir şekilde bir ebeveyn bir evladını kaybettiğinde özel bir sıfatı olmuyordu. Hâlâ bir anne hâlâ bir baba olarak kalıyordu. Bazı şeyler, adlandırılmayacak kadar büyük¹ ve acıydı. Nitekim Kral Theode’nin söylediği gibi “Babalar oğullarını gömmemeliydi.² Tüm bu düşüncelerle birlikte içimdeki gölge yükseldi, koyulaştı. Fakat kitap, Hocamızın hediyesiydi; okumamak olmazdı, kısacası zor bir durumdu benim için. Lakin yanıldığımı kısa sürede anladım. Sayfalar önyargımı süpürürken gördüm ki bu sadece bir ağıt değil, aynı zamanda bir tanıklık, bir değer aktarımı, bir karakterin hatırlanışı ve başka insanlara dokunma gayretiydi. Ölümün soğukluğundan çok, hayatın özüne dair ipuçları taşıyordu.

Bir rastlantı mıydı bilinmez, tam da Nail Hoca ile tanıştığımız o gün “Martin Heidegger Düşüncesinde Ölüm Fenomeni³ adlı eseri okuyordum. Satırların arasında ölümün anlamını ararken, sanki doğa ölümün anlamını, sessizce masama bırakmıştı. Heidegger’i bir kenara koyup Nail Hoca’nın bana hediye ettiği kitaba kısaca bir göz gezdirmek istedim.

İlk andan itibaren dikkatimi çeken kitabın dili oldu. Sadeydi, akıcıydı, samimiydi. Ne kendini anlatmak için çabalıyordu ne de okuru yönlendirmek için didiniyordu. Bu doğallık, bana derin bir zihinsel sessizlik hissi verdi. O an karmaşık kavramların yoruculuğundan sıyrılıp insani olana, duygusal olana yaklaştım. İnanır mısınız acının bile sade anlatımı, insanın ruhuna nefes aldırıyor!

Bu noktada fark ettim ki sadelik bana sadece duygusal ve zihinsel bir rahatlık değil, felsefi bir farkındalık da sunuyordu. Çünkü yalın ve içten olan her şey gibi bu kitap da bir doğallık hâli taşıyordu. Yapay olandan yoksun, abartı ve gösterişten uzak... Ne acıyı yücelten ne kaybı dramatize eden ne de okuyucudan özel bir duygusal tepki bekleyen bir kitap.

¹ M. L. Stedman, *The Light Between Oceans*, (Australia: Vintage Books, 2016).

² J.R.R. Tolkien, *The Lord of the Rings: Two Tower*, (London: HarperCollins Publishers Ltd., 2008).

³ Fadime Rukiye Bayındır, *Martin Heidegger Düşüncesinde Ölüm Fenomeni*, (Ankara: Eskiyei Yayınları, 2023).

Anlatıyordu olduğu gibi. Akıp gidiyor, anlatıyor, bırakıyordu; tıpkı yaşam gibi...

Yaşanmış bir hayat anlatısı, çoğu zaman sayfalar dolusu teorik bilgiden daha akılda kalıcıdır. Oğuzhan'ın anlatısı da öyleydi: Üzücü, öğretici ve akılda kalıcı. Bu kitabı okumaya başladığımda, yalnızca bilgiyi değil, bilginin özünü de sezmiş oldum; kuramın açıklayamadığı o derin, o insani yankıyı... Bu insani yankı, kitap boyunca varlığını hep sürdürmüştü. Bir kez daha anladım ki; hayatın aceleciliği içinde unuttulan bu yankı, yaşanmışlığın içinde varlığını kesintisiz sürdürüyordu. İnsan, bu devamlılığı fark ettiğinde istemsizce durup kendi yaşamına yeniden bakıyor, ailesini, dostlarını, ilişkilerini, seçimlerini ve farkında olmadan sürdürdüğü alışkanlıklarını sorguluyor; kendi yolculuğunu, varoluşun ağırlığını ve geçiciliğini yeniden anlamlandırıyor. O an anlıyordu ki, farkına varmadan yaşayıp geçtiğimiz her an, önemsiz sandığımız her ayrıntı, içimizde bir ömür boyu yankılanacak bir sızıya gebe olabilir.

Nail Hoca'nın kitabı, bu ağır gerçekleri bana bir kez daha hatırlatıp kendimle yüzleşmemi sağladı; acıtan bir gerçeklikle... Ve bu yüzleşme, anlatının kendisi kadar sarsıcıydı.

Biliyorum, acının dili evrenseldir; fakat onu anlamlandırma biçimiz her birimiz için benzersizdir. "Solon"⁴, oğlunun ölümünde güçsüz ve yararsız gözyaşları dökmenin doğru olmadığı söylendiğinde, Solon: 'Güçsüz ve yararsız oldukları için dökülmeleri daha iyi ya!' demişti.⁵ Bu sözleri düşündüğümde, gözyaşlarının yalnızca duygusal bir tepki değil, aynı zamanda anlam taşıyan bir karşılık olduğunu fark ettim. Kanaatimce Nail Hoca'nın yazdığı bu kitap, onun acıyı anlamlandırma biçimiydi ve Solon'un yaklaşımıyla paralellik gösteriyordu.

Acı hissedilmeli, ama sadece hissedilmekle kalmamalı; yaşananlar bir şekilde anlam kazanmalı ve yaşamla bağ kuracak bir öğretici hâline gelmeliydi. Ölenlerin kaybettiği yaşam, biz yaşayanların ruhsal ölümü hâline gelmemeli; dökülen gözyaşları bir anlam taşıyıcısına dönüşme-

⁴ Solon: 640-635 tarihleri arasında doğmuş Atinalı devlet adamı, yasa koyucu, ozan. Yedi bilgeden biridir.

⁵ Montaigne, *Denemeler*, çev. Sabahattin Eyüpoğlu, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019, s. 98).

liydi. Oğuzhan'ın uzun yaşamı,⁶ çektiği acılar ve gösterdiği cesaret, benim için yalnızca bir gözyaşı sebebi değil; her kaybın içinde derin bir anlam olduğunu gösteriyordu.

Her yaşamın olduğu gibi her ölümün de bir amacı vardı.⁷

Hugo'nun dediği gibi “ölüm ruhumuzu ne hâle getirecek? Ondan ne alacak ne verecek? Bazen dünyaya bakıp ağlaması için etten gözler bahşedecek mi?”⁸ Düşününce anladım ki, Nail Hoca bu kitabı yazdığı anda oğluna etten gözleri zaten bahşetmiş oluyordu. Kitabı okurken, Oğuzhan'ın yaşadıklarını, sevinçlerini ve acılarını doğrudan hissedebiliyordum; onun yerine dünyaya etten gözlerle bakıp, gülüp, ağlayabiliyordum. Ölüm ve yaşam arasındaki sınırlar, kitabın ruhuyla birleşerek gözlerimde anlam buluyordu.

Kitaptaki her bir satır, yaşanmış her bir an, içimde yankılandı: Oğuzhan'ın acısı, cesareti ve hayatın ağırlığı... Kitabı kapattığımda, yaşamın kendisiyle bir kez daha yüzleştim. Kalbimde sessiz ama keskin bir sızı vardı. Oğuzhan'ın sevinçlerini, kayıplarını ve küçük umutlarını düşündükçe; kendi çocuklarım, eşim, annem, babam ve dostlarım aklıma geldi. Sahip olduklarım ve onların geçiciliği... Gözlerim istemsizce doldu; insanın yaşamın değerini böylesine derinden hissetmesi mümkündü. Bu imkânı sağlayan, ölümün yaşama tabii katkısıydı.

Ölüm, yaşam için var olmaya devam ediyordu...

Sonuç olarak Babalarda da Ağlar, bireysel bir kaybın ötesine geçerek yaşam, ölüm ve insan olma hâline dair derin bir farkındalık sunan nitelikli bir tanıklıktır. Nail Hoca, yaşadığı büyük acıyı yalın ve içten bir anlatımla anlamlı bir düşünsel zemine taşımış; okuru hem duygusal hem de varoluşsal bir yüzleşmeye davet etmiştir. Bu değerli eseri ve insani deneyimi benimle paylaştığı için kendisine teşekkür ederim.

Son satırlarımı da sana ayırıyorum Oğuzhan... “Büyük günahım yok” demiştin; ardından da son sözlerin “Ben iyiyim” olmuştu. Şimdi senden

⁶ Stoacı düşünce geleneğinde, yaşamın kısa olmadığı; yaşamın niteliği ve zamanın bilinçsiz kullanımı nedeniyle kısa gibi algılandığı vurgulanır. “Yaşam kısa değildir; yaşamı kısaltan onu kötü yaşamaktır.”

⁷ Tess Gerritsen, *Kemik Bahçesi*. çev. Filiz İnceoğlu Öztürk, (İstanbul: Doğan Kitap, 2018, s. 306).

⁸ Victor Hugo, *Bir İdam Mahkûmunun Son Günü*, çev. Volkan Yalçınoklu, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016, s. 64).

geriye o sözlerin kaldı içimde, yankı gibi Evet kardeşim, sen iyi biriydin. İçinde kötülük taşımayan, kimseye bilerek zarar vermeyen, hasta yatağında takatsiz hâlde bile insanlara yardım eden bir insandın. Diğer âlemden seninle karşılaşıp kitabın hakkında konuşmak ümidiyle...

Allah'a emanet ol Oğuzhan, şimdilik hoşçakal!

KAYNAKÇA

- Bayındır, Fadime Rukiye . *Martin Heidegger Düşüncesinde Ölüm Fenomeni*. Ankara: Eskiyeni Yayınları, 2023.
- Hugo, Victor. *Bir İdam Mahkûmunun Son Günü*. çev. Volkan Yalçıntoklu. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.
- Montaigne. *Denemeler*. çev. Sabahattin Eyüpoğlu. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Stedman, M. L. *The Light Between Oceans*. Australia: Vintage Books, 2016.
- Tess Gerritsen. *Kemik Bahçesi*. çev. Filiz İnceoğlu Öztürk. İstanbul: Doğan Kitap, 2018.
- Tolkien, J.R.R. *The Lord of the Rings: Two Tower*. London: HarperCollins Publishers Ltd., 2008.

Sayenin Ardındaki Hakikati Gör/ebil/mek

Beyond the Shadow: Seeing the Truth

EYLÜL BEYZA ECEVİT

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencisi

Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Divinity, Undergraduate Student

Kırşehir, Türkiye

Türü: Deneme

ORCID 0009-0001-1871-0364

ebecevit@gmail.com

Geliş Tarihi: 1 Şubat 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

İnsanlar ikiye ayrılır: Bir gölgenin peşine düşenler ve o gölgenin ardındaki hakikatin peşinden gidenler. Gölgeyi seyreden bakışta kalmış, ardındakinin peşine düşenler görme evresine geçmiştir.

Bakma eylemi, kişinin bir nesneyi, olguyu nasıl gördüğüne dair ipuçları verir. Görme eylemi ise ilk kulaçlarını bakış ile atar. Bu bağlamda bakış yüzeyselken görüş derinliklerde saklıdır. Her görüş, bir okuyuştur aslında... Sorumluluk getirir, farkındalık doğurur.

Bakış, görmenin ilk adımıdır. Nasıl görmek istersen öyle bakarsın!

Kalp, gördüğüne inanır. Göz, görmek istediğine bakar.

Hayat, bir tablo gibidir ve insan kendi hayatının ressamıdır. Ressam tabloyu doğru okumaz, hayata yerli yerinde bakmazsa kendini kocaman bir yanılgı içinde buluverir. Sanmanın sancısı bu yüzden ağır gelir insanı olgularına... Çünkü bakışın eşliğinde kalan birey görmeye erişemez; bir yanılgının içinde çırpınırken hakikati ıskalar. İşte bu noktada görme, yalnız gözün değil, zihnin de faaliyete geçtiği bir idrake dönüşür. Düşünen zihin bakışa yön verir, perde aralanır ve hakikat görülür. Her görüş zihinde yeni bir pencere açar. Her pencere ise yeni ufuklara açılan bir yelken gibidir. Geniş bir açıdan görebilmek, geniş bir ufka ve zengin bir düşünce dünyasına sahip olmakla doğrudan ilgilidir. Doğru bakış ve yerinde okuyuş ise hakikate uzanan farkındalığın kapılarını aralar. Bu farkındalık ise derinleşmeye zemin hazırlar. Böylece bakışın görmeye uzanan yolculuğu kalbe doğru yol alır.

Bakışla algı ve kalp arasında görünmez bir bağ vardır. Yanlış bakarsak yanlış görür ve yanlış gördüğümüz yerde kalbi de yanlış olana meyl ettiririz. Burası düğüm noktası, görüşün seyrini değiştirdiği ince bir bağlamdır. Bakışla başlayan bu küçük adım algıyla şekillenir, etkileşimle beslenir ve kalpte bir yönelim doğurur; ardından dönüşüm gerçekleşir. Atalarımız “Üzüm üzüm baka baka kararır” sözüyle basit bir doğa olayından esinlenip bakışla etkileşim arasındaki bağlantıyı ve o döngüyü gözler önüne sermişlerdir. Bu siretin surete yansıdığı; suretin de sireti yavaş yavaş dönüştürdüğü bir döngüdür.

Hayatı doğru anlamak ve hakikat çerçevesinde sorgulayabilmek için gerçek bir perspektiften bakmamız gerekir. Buradaki püf nokta bakışın içinde saklıdır. Bakış sihirli bir yüzük gibidir. Onu doğru kullanmasını bilmek gerekir. O öyle bir güce sahiptir ki pek çok şeyi değiştirip yön verebilir. İnsanı vezir de eder, esir de eder. “Gözün zinası bakmaktır” hadisi bakışın insanı esir edişine dair kalplere güzel bir dipnot düşer. Nitekim gözler de zina eder. Her söz geçiremediğin yanlış bakış, sana hükmetmeye ant içmiş gibidir.

Şimdi kendimize soralım: Bizler yanılığın içinden mi hayatımızı idame ettiriyoruz yoksa görüşün verdiği farkındalıkla ikame mi ediyoruz? Nasıl bir pencereden bakıyoruz bu hayata? Varlığımızın, var olma gerekçemizin farkında mıyız? Fani dünyadan geçerken bıraktığımız izlerin ve geçiciliğimizin, sayılı nefeslerimizin, akıp giden zamanın, yetişmeye çalışıp yetişemediklerimizin, kazanma hırsının içinde kayboluşumuzun ve ölümü unutuşumuzun... Daha sonra diye ertelediklerimiz heybemizde, sonun başlangıcına doğru koşar adım ilerlediğimizin farkında mıyız? Durup aynaya baksak yıl kaç, yaş kaç, ömrümüzden ne kadar gitmiş, bize ne kalmış? Akıbeti nefse ağır gelen bu iç hesaplaşmanın bir neticeye varması bizi kaçınılmaz olarak hakikate götürür. Tam da bu aşamada insanoğlunun bakışı yüzeyden derine dalmış ve görme eylemi gerçekleşmiş demektir. Çünkü bakış suyun üstündeki yansımaya; görüş ise derinliklerdeki hakikate vakıftır.

Modern çağın insanı hızla sarıp sarmaladığı şu hayatta ötedekine vakıf olabilmek için yavaşlamak gerekiyor. Teknolojinin de beraberinde getirdiği hız ve kolaylık, insanoğlunu görmekten bakmaya doğru yöneltiyor. Bize sunulan bu imkânın hoyratça kullanılması insan zihnini

tembelleştiriyor. Böylece insan, kâinatı okumaktan uzaklaşıyor. Bakış algı ve kalp arasındaki o bağlamdan yola çıkarsak izlediğimiz filmler, diziler, reklamlar; okuduğumuz kitap ve yazılar özetle gözümüzün yönelmediği her şey iç dünyamızı inşa ediyor.

Yesrib'in hicretten sonra Medine olarak isimlendirilmesi de dinin inşa ettiği bir medeniyeti gözler önüne seriyor. Bizi özümüzden uzaklaştıran bu kadar çok etken tarafından kuşatılmışken görüşten uzak bir toplumda ise Yesribler çoğalıyor ne yazık ki. Dünya ziynetlerinin caydırıcılığına kanan insanı, bakış kendine esir ediyor. Bakışın verdiği tutsaklıktan kurtulmak için ilk adım kişinin haz ve hız dünyasında arzularını kontrol altına alması ve özüne uygun prensiplerinin olmasıdır. Nefis terbiyesi bu yolculukta temel taşlardan biridir. Sınırların verdiği özgürlüğü keşfeden insan, huzuru da yakalayacaktır. Kişi yavaşlaşarak farkına varacak; akabinde düşünmeye başlayacak ve idrak edecektir. Bu dünya sahnesinin esasında bir oyun ve aldatmacadan ve gerçek hedefe götüren bir basamaktan ibaret oluşunu görebilecektir. Bu basamağın ise kurtuluşla mı yoksa hüsrarla mı sonuçlanacağını en başta bakışı belirleyecektir. İşte bu aşamada önemli olan nokta büyük resmi görebilmek ve o resmi doğru okuyabilmektir. Anlık zevkler uğruna ebedi hayatı heba etmek büyük resmi görememekten kaynaklanır. Dünya ziynetleri, insanoğlunun gözünü kamaştırırsa da bu fani süslere aldanmamak hayatın asıl imtihanıdır. Bakış, süslere takıldığı zaman yönünü hakikatten çevirir. Böylece kalp gaflete dalıp hakikati göremeyecek hale gelir. Zira kalbe düşen her zan, her yöneliş ve arayış sadece bir bakışla başlar.

Unutmayın, ancak bakışını “öz’ü gür kılan” (yani özünü diri tutan) ve görüşünü hakikate hasreden insan kendi Yesrib’ini Medine’ye dönüştürebilir.

Medinelerin çoğaldığı nice nesillere şahit olabilmek duasıyla...

HAVVA NUR SAPMAZ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Lisans Öğrencisi
Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Education, Undergraduate Student
Kırşehir, Turkey

Türü: Şiir

ORCID 0009-0000-9408-4361

sapmaz.havvanur@ogr.ahievran.edu.tr

Geliş Tarihi: 27 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

ANLAMIN KIYISINDA

Kelimelerim cebimde ağır birer taş gibi, her biri bir sorunun gölgesi,
Dünyayı sığdırmak istiyorum daracık odama, duvarları kâğıttan bir bilmece.
Haberlerde yabancı yüzler, uzak coğrafyalardan yükselen çığlıklar,
Ben ise hâlâ sabah içtiğim çayın buğusunda, o anlık sükûnette,
Bir mucize arıyorum, hayata dair, varoluşa iliştirilmiş küçük bir imza.
Herkes bir yere yetişiyor, bir saat tıkırtısı peşinde, görünmez bir ipe bağlı,
Oysa ben durup bakmak istiyorum gölgenin boyuna, güneşin yorgun seyrine.
“Neden?” diye sormak, en büyük isyanım belki de, sessiz bir haykırışla,
Yıldızların tozundan yapılmışken bu kadar keder neden bu okyanusta,
Neden bu kadar uzak ellerimiz birbirine, sanki ayrı galaksilerdeymişiz gibi?
Sokaklar birbirinin kopyası, gri binalar yutan birer dev,
Yüzler birer maske, ardında saklı bilinmez kaç öykü, kaç heves.
Ben bu kalabalığın neresine düşüyorum, bir damla mı, bir dalga mı?
Sırtımda geleceğin görünmez yükü, Sisifos’un taşı gibi,
Kalbimde dünün geçmeyen, çocuksu sızısı, ilk kırgınlığın yankısı.
Bir yanım dünyayı fethedecek kadar dev, Everest’i zorlar adımlarım,
Bir yanım bir kuş kanadında kaybolacak kadar küçük, ürkek bir fısıltı.
Umut, bazen bir otobüs durağında beklemek gibi, zamanı sayıklayan,
Gelmeyeceğini bilsen de bırakamıyorsun o köşeyi, bir ihtimale tutunmuş.
Belki bir kitabın altı çizili cümlesinde, kayıp bir notanın ritminde,
Belki tanımadığın birinin anlık gülümseyen gözlerinde, bir anlık parıltıda,
Bulunmayı bekliyor o kayıp anlam haritası, denizin derinliklerinde saklı.
Dijital ekranların soğuk ışığında solarken yüzümüz, ruhumuz tenhalaşırken,
Gerçek bir dokunuşun, bir toprağın nemli kokusuna, bir dost eline açız.

Başarı dedikleri o dik yokuşun sonunda, zirveye vardığımızda,
Bizi biz yapan ne kalacak, o özgün özümüz, onu merak ediyorum ben.
Cüzdanlar dolarken, ruhlar neden bu kadar تنها, neden bu kadar yalnız?
Yoruluyorum bazen, evet, dünya çok gürültülü, kulaklarım sağırlaşıyor.
Ama sonra bir rüzgâr esiyor, saçlarımda bir özgürlük fısıltısı,
Henüz yazılmamış şiirlerin heyecanı düşüyor içime, bir tohum gibi filizleniyor,
Anlıyorum ki; aramak, bulmaktan daha büyük bir zafer, bir yolculuk,
Ve her gün yeniden başlamak, o cesaretle dirilmek, ölüme en güzel siper.
Gökkuşağının altında hazine yok biliyorum, efsaneler aldatıcı birer perde.
Hazine, o renklerin arasından geçebilme cesaretinde, griye meydan okuyuşta.
Ben buradayım; yaralı, meraklı ve henüz yolda, bir gezgin gibi zamansız.
Dünya dönüyor, ben de onunla beraber, her gün yeni bir sayfaya uyanıyorum...
Kendi sesimi bulana dek, o en saf, en gerçek tınıyı yakalayana dek,
Sessizliği dinliyorum, kâinatın o büyük sırrını fısıldayana kadar...

RUKİYE ÇAKIR

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Lisans Öğrencisi
Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Education, Undergraduate Student
Kırşehir, Türkiye

Türü: Şiir

ORCID 0009-0002-7565-1652

rukiyec463@gmail.com

Geliş Tarihi: 30 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

ESİR

Ruhumun kutbunda sayısız buz kesmiş hisler
Cemâlini görmüş olmanın hatrından uzak
Kıyısındaiken büsbütün, aralanmış perdeler
Serin sularda yanarak uyusak

Yükseklere düşmüş hülyaların akışı
Girdabın şahitliğindeki o karanlık
Yangını başlatan yazı, kara kışı
Ses ver, ey kalabalıklar içindeki yalnızlık!

Oysa letafetine methiyeler düzülesi
Terennum et, ayinesi ol, zatının
Dünün var mıydı bugünü, belki de yoktur bugünün ertesi
Yükü ağır gelir omzunda taşıdığın zırhının

Kederim yok, kaderimden bu hicranım
Kendi halvetimin haricinde yalnız tefekkürümle
Sır benim, sur benim, duyulur yansılanım
Yazılır yasım, dünya maharetiyle

Sandım, meyletmeyen gönül olmaz biçare
Hakir görme, zerre içindeki zerreni
Adım adım yaklaşırın yoksa hançere
Mahlük böyle böyle kazanmaz mı cenneti?

Ebru Sanatı

MERVE NUR BOLAT

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi

Ankara, Türkiye

Ankara Hacı Bayram Veli University, Institute of Social Sciences, Master's Student

Ankara, Türkiye

Türü: Ebru

ORCID 0000-0002-4710-7265

merveenurrbolatt98@gmail.com

Geliş Tarihi: 31 Ocak2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

AHI-GENÇ AKADEMİ DÜŞÜNCE KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

1. AHI-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi, ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel niteliklere sahip çalışmalar yayımlayarak İslami ilimler ve sosyal bilimler alanlarına genç kelimelerin birikimlerini sunmayı amaçlamaktadır.
2. AHI-GENÇ Akademi, Düşünce, Kültür ve Sanat Dergisi yılda iki kez (21 Mart ve 21 Eylül) yayımlanan bir dergidir. Mart Sayısı için son makale gönderim tarihi, 1 Şubat; Eylül Sayısı için son gönderim tarihi 1 Ağustos olarak belirlenmiştir. Belirtilen tarihlerden sonra gönderilen çalışmalar, bir sonraki sayı için değerlendirilmeye alınır. Dergiye gönderilen yazıların yayımlanıp yayımlanmayacağı konusunda son gönderim tarihinden itibaren en geç iki ay içerisinde karar verilir ve çalışma sahibi bilgilendirilir.
3. AHI-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisinin yayın dili Türkçedir. Ayrıca Arapça, İngilizce ve diğer dillerde çalışmalar da yayımlanır.
4. Dergide yayımlanacak makaleler, öncelikle kendi alanlarına uygun araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanmış akademik çalışmalar olmalıdır. Ayrıca bilimsel alana katkı niteliğindeki çeviriler, kitap ve sempozyum tanıtımları, eleştirileri ve değerlendirmeleri de kabul edilir. Çeviri eserlerin yayımlanması için eseri yayımlayan kurumdan izin belgesinin ibrazı zorunludur.
5. Dergiye gönderilen çalışmalar, başka yerde yayımlanmış ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olmamalıdır. Bu durumdan kaynaklanacak sorunlarla ilişkili hukuki sorumluluk, yazara aittir.
6. Tebliğden üretilen makalelerin işleme alınabilmesi için yazarın “Çalışmam, yayımlanmamıştır veya yayımlanmayacaktır.” şeklinde ıslak imzalı taahhütname doldurarak ilgili mail adresine yüklemesi gereklidir. Tekrar Yayın/Dublication/Bilimsel Yanıltma/Çoklu Yayın suçtur. TÜBİTAK Yayın Etik Kuruluna göre duplikasyon, aynı araştırma sonuçlarını birden fazla dergiye

yayım için göndermek veya yayımlamaktır. Bir makale önceden değerlendirilmiş ve yayımlanmışsa bunun dışındaki yayınlar duplikasyon sayılır.

7. Bir sayıda aynı yazara ait (telif veya çeviri) en fazla iki çalışma yayımlanabilir.
8. Yayımlanan çalışmalar için yazara telif ücreti ödenmez.
9. Yazardan yapacağı çalışma ile ilgili başvuru ücreti alınmaz.
10. Yazardan yayın ücreti alınmaz.
11. Yayımlanacak yazı bir tezden üretilmişse çalışmada bu durum mutlaka belirtilmelidir.
12. Yayımlanmak üzere kabul edilen yazıların bütün yayın hakları Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İlahiyat Fakültesine aittir.
13. Burada belirtilmeyen hususlarda karar yetkisi, AHİ-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi Yayın Kuruluna aittir.
14. Üniversiteler Yayın Yönetmeliğinin 6. Maddesi uyarınca yazıların dil, üslup ve içerik yönünden ilmî ve hukukî her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazarların kaleme aldıkları fikirler, AHİ- GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi Yayın Kurulunu herhangi bir şekilde bağlamaz.
15. AHİ-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi'nde yayımlanması kabul edilen yazıların telif hakkı Dergi Editörlüğüne devredilmiş sayılır.
16. AHİ-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi'nde yayımlanan makaleler intihal tespit programlarıyla taranmaktadır.

AHI-GENÇ AKADEMİ DÜŞÜNCE KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ YAZIM KURALLARI

AHI-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi, 21 Mart ve 21 Eylül tarihlerinde yılda 2 sayı olarak İslami ilimlerde ve sosyal bilim alanlarında yayımlanan ulusal, akademik, kültür ve sanat dergisidir.

1. AHI-GENÇ Akademi Düşünce Kültür ve Sanat Dergisi, İsnad Atıf Sistemi'ni (İSNAD-Metiniçi ve İSNAD-Dipnotlu) kullanmaktadır. Bilim dalında, dipnotlu veya metiniçi sistemden hangisi yaygın kullanılıyor ise o tercih edilebilir.
2. Başvuru aşamasında gönderilen metinde 120-150 kelimelik Türkçe Öz, İngilizce Abstract ve en az 5'er adet Türkçe ve İngilizce anahtar kavram yazılmalıdır.
3. Başvuru metninde ilk sayfada yazarın ismi ve kurum bilgileri İSNAD Atıf Sistemi'ne uygun olarak yazılmalıdır.

Bk. <https://www.isnadsistemi.org/guide/isnad2/>

Örnek:

Aslı Reyhan GEDİK

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencisi
Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Divinity, 4st Grade Student

Kırşehir, Turkey

gedik.aslireyhan@ogr.ahievran.edu.tr

Microsoft Office Word Programı Mizanpaj Ölçüleri:

4. Metin: Dergide yayımlanması için hazırlanan yazılar Microsoft Office Word programında yazılmalıdır.
5. Sayfa Boyutu: A4 ebatlarında olmalıdır.
6. Yazı stili: Metinler "Times New Roman" yazı stilinde, "12 punto" ve "Tek" satır aralıklı olarak yazılmalıdır.
7. Kenar Boşlukları: Üstten 3,5 cm, alttan 3,5 cm, soldan 1,75 cm, sağdan 1,75 cm ve cilt payı 0 cm; paragraf aralıkları önce 6 nk olarak ayarlanmalıdır. Dipnotlar ise aynı formatta, "10 punto"; "tek" satır aralıklı ve ilk satır "asılı - 0.5 cm" olarak ayarlanma-

lıdır.

8. Latin dillerinde Cambria, Arapça ve Farsçada Traditional Arabic yazı stili kullanılmalıdır.

Başlıklar:

9. Makalenin başında Türkçe ve İngilizce başlık bulunmalıdır. Başlıklar mümkün olduğunca kısa ve konuyu yansıtacak şekilde olmalıdır. Başlıklar, “1. 2. 3.; 1.1., 1.2.; 1.2.1.” şeklinde rakam ve sonrasında nokta kullanılarak otomatik olarak oluşturulmalıdır. Birinci derece başlıklar, aşağıda örnekleri sunulduğu gibi ilk harf büyük ve tüm harfler koyu olacak şekilde yazılmalıdır.

Örnek Makale Başlıkları:

Giriş

1. Eğitimin Önemi

2. Din Eğitimi ve Öğretimi

Sonuç

Kaynakça

Ahi Genç

AKADEMİ DÜŞÜNCE
KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

MAYIS 2026
SAYI 1

MAY 2026
VOLUME 1

ISSN

AHI-GENÇ JOURNAL: JOURNAL OF YOUTH AND AHI CULTURE

مجلة أخي الشاب والثقافة

